

Strateški plan razvoja opštine Žabljak 2012-2016.

Jun 2012. godine

Ovaj dokument predstavlja Strateški plan razvoja opštine Žabljak za period 2012-2016, koji je pripremila Konsultativna grupa, imenovana od predsjednika Opštine, a usvojila Skupština opštine Žabljak jednoglasno na sjednici održanoj 27.06.2012. godine. Strateški plan razvoja sadrži sugestije dobijene tokom procesa javne rasprave održane u period od 01.03. do 01.04.2012. godine, u mjeri u kojoj ih je bilo moguće integrisati. Tehnička i stručna pomoć u pripremi Strateškog plana razvoja pružena je u okviru projekta «Jačanje mehanizama javnih finansija na lokalnom nivou u Crnoj Gori», koji sprovodi Kancelarija Programa Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) u Crnoj Gori, uz finansijsku podršku Kraljevine Holandije, dok su glavni partneri u projektu Ministarstvo finansija, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Zajednica opština Crne Gore i opštine u Crnoj Gori.

Poštovani,

pred vama je Strateški plan razvoja opštine Žabljak za period 2012-2016. godine, koji je Skupština Opštine Žabljak usvojila na zasijedanju održanom 27.06.2012. godine. Plan sadrži dugoročni strateški cilj razvoja, prioritete i mjere, te pojedinačne projekte čija realizacija treba da doprinese poboljšanju kvaliteta života Žabljakana. Ovaj dokument je rezultat višemjesečnog rada članova konsultativne i radne grupe koje su formirane za potrebe izrade Plana, te konsultacija sa relevantnim institucijama na lokalnom i nacionalnom nivou, uključujući organizovanje procesa javne rasprave. Vjerujem da će nam pomoći u stvaranju preduslova za obezbjeđivanje nedostajućih sredstava za finansiranje razvoja Žabljaka, kako iz sopstvenih sredstava, tako i uz podršku Vlade Crne Gore, fondova Evropske Unije, domaćih i stranih investitora i donatora.

Ovom prilikom se zahvaljujem članovima konsultativne grupe, svim institucijama, organizacijama i pojedincima, uključujući kolege iz lokalne uprave i javnih preduzeća, koji su doprinijeli izradi Strateškog plana opštine Žabljak, kao i odbornicima u Skupštini koji su, jednoglasnim usvajanjem, potvrdili razumijevanje značaja ovog dokumenta za dalji razvoj Žabljaka. Posebno se zahvaljujem građanima Žabljaka koji su dali svoj lični doprinos komentarima i sugestijama u procesu javne rasprave, uz očekivanje da će ovaj dokument poslužiti da svi zajedno doprinesemo održivoj upotrebi raspoloživih resursa i razvoju Žabljaka.

Posebnu zahvalnost dugujemo Ministarstvu ekonomije koje je usvajanjem Pravilnika o metodologiji za izradu strateškog plana razvoja jedinice lokalne samouprave, kao i kroz stručne konsultacije tokom procesa pripreme, doprinijelo da se planiranju priđe na metodološki sistematičan način, uključivanjem svih predstavnika lokalne zajednice.

Takođe, tehnička i stručna podrška u izradi ovog dokumenta pružena je kroz projekat "Jačanje mehanizama javnih finansija na lokalnom nivou u Crnoj Gori", koji sprovodi Kancelarija Programa Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) u Crnoj Gori, uz finansijsku podršku Kraljevine Holandije, dok su glavni partneri u projektu Ministarstvo finansija, Ministarstvo unutrašnjih poslova i Zajednica opština Crne Gore i opštine u Crnoj Gori. U okviru ovog projekta su angažovani međunarodni i lokalni eksperti, koji su kroz brojne radionice, sastanke i mentorski rad sa Konsultativnom i radnom grupom pružili punu podršku izradi ovog dokumenta.

Zahvaljujem se i Regionalnom centru za životnu sredinu (REC) koji je, u okviru programa "Obrazovanje za održivi razvoj na Zapadnom Balkanu", organizovanjem stručnih seminara i studijskih putovanja, angažovanjem konsultanta "MAXIMA consulting" i uz finansijsku podršku Ministarstva spoljnih poslova Finske, osnažio naše kapacitete u oblasti održivog razvoja i strateškog planiranja u lokalnoj samoupravi.

OPŠTINA ŽABLJAK

P r e d s j e d n i k

Isailo Šljivančanin

SADRŽAJ

UVOD	5
PROCES KONSULTACIJA SA GLAVNIM AKTERIMA U OPŠTINI (KONSULTATIVNA GRUPA)	5
ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA	7
1. GEOGRAFSKI POLOŽAJ	7
2. STANOVNIŠTVO.....	7
2.1 <i>Demografski podaci</i>	7
2.2 <i>Obrazovna struktura</i>	8
3. ZAPOSŁJAVANJE	8
4. OBRAZOVNE INSTITUCIJE	10
5. ZDRAVSTVO I SOCIJALNI RAD	10
6. SPORT I REKREACIJA.....	11
7. PRIRODNI RESURSI	11
7.1 <i>Nacionalni park "Durmitor"</i>	11
7.2 <i>Šume</i>	12
7.3 <i>Mineralne sirovine</i>	13
7.4 <i>Zemljište</i>	13
8. PRIVREDA OPŠTINE ŽABLJAK	14
8.1 <i>Turizam</i>	14
8.2 <i>Poljoprivredna proizvodnja i potencijal za razvoj organske poljoprivredne proizvodnje</i>	16
8.3 <i>Drvoprerada</i>	18
9. SAOBRAĆAJ	19
10. TELEKOMUNIKACIONA INFRASTRUKTURA.....	19
11. ELEKTROENERGETSKA INFRASTRUKTURA	19
12. KOMUNALNI POSLOVI	20
12.1 <i>Upravljanje vodama</i>	20
12.2 <i>Upravljanje atmosferskim vodama</i>	20
12.3 <i>Upravljanje otpadnim vodama</i>	20
12.4 <i>Čistoća</i>	21
13. ADMINISTRATIVNI KAPACITETI	22
13.1 <i>Prostorno-planska i strateška dokumenta opštine Žabljak</i>	23
13.2 <i>Kapitalni budžet Opštine</i>	23
13.3 <i>Kapaciteti opštine Žabljak za korišćenje sredstava iz EU fondova</i>	24
SWOT ANALIZA	26
STRATEŠKI CILJ RAZVOJA OPŠTINE ŽABLJAK (VIZIJA)	28
PRIORITETI I MJERE	29
PROJEKTI	30
MONITORING	59
FINANSIRANJE	60
EX-ANTE EVALUACIJA	61
DODATAK	65

UVOD

U želji da pažljivo planira korišćenje raspoloživih resursa i ubrza razvoj Opštine, a u skladu sa Strategijom regionalnog razvoja Crne Gore 2010-2014. i Zakonom o regionalnom razvoju (Sl. list Crne Gore 20/2011), kao i Pravilnikom o metodologiji za izradu strateškog plana razvoja jedinice lokalne samouprave, lokalna uprava opštine Žabljak pokrenula je proces izrade Strateškog plana razvoja.

Poštujući relevantni zakonski okvir i najbolju praksu, proces strateškog planiranja osmišljen je kroz participativni proces. Formirana je konsultativna grupa čiji članovi su predstavnici različitih društvenih grupa u opštini Žabljak. Za potrebe prikupljanja i obrade podataka, formirana je i radna grupa čiji su članovi predstavnici lokalne uprave i javnih preduzeća.

PROCES KONSULTACIJA SA GLAVNIM AKTERIMA U OPŠTINI (KONSULTATIVNA GRUPA)

Članovi konsultativne i radne grupe koji su aktivno učestvovali u pripremi Strateškog plana razvoja opštine Žabljak 2012-2016, su:

- Milika Ostojić, glavni administrator i koordinator konsultativne grupe,
- Jelena Bojović, šef kabineta predsjednika Opštine,
- Radmila Vukičević, sekretar Sekretarijata za privredu i ekonomski razvoj,
- Dragoljub Purić, savjetnik za poljoprivredu,
- Sava Zeković, sekretar Sekretarijata za urbanizam,
- Slađana Knežević, sekretar Sekretarijata za upravu i društvene djelatnosti,
- Radovan Bošković, direktor Centra za razvoj durmitorskog područja,
- Vanja Krgović Šarović, stručni saradnik za odnose sa posjetiocima, NP Durmitor,
- Borislav Nikolić, direktor TO Žabljak,
- Radenko Radulović, direktor JKP,
- Darko Stijepović, Agrobiznis info centar,
- Miroslav Šljivančanin, Opšte privredno udruženje Žabljak,
- Veselin Vukičević, direktor JU OŠ „Dušan Obradović“ – Žabljak,
- Nikola Dubljević, Sekretarijat za upravu i društvene djelatnosti.

Izrada Plana obuhvatila je sledeće faze:

- 1) Analizu postojećeg stanja,
- 2) Izradu SWOT analize,
- 3) Definisane strateškog cilja (vizije) opštine Žabljak, te prioriteta i mjera za njegovo ostvarenje.
- 4) Definisane projektnih ideja i razradu projekata, čijom realizacijom će biti ostvarena vizija Opštine.

Strateški plan razvoja 2012-2016. pripremljen je uz tehničku i stručnu pomoć UNDP kancelarije u Podgorici, u okviru programa «Jačanje mehanizama javnih finansija na lokalnom nivou u Crnoj Gori», koji sprovodi

Kancelarija Programa Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) u Crnoj Gori, uz finansijsku podršku Kraljevine Holandije, dok su glavni partneri u projektu Ministarstvo finansija, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Zajednica opština Crne Gore i opštine u Crnoj Gori.

U okviru ove saradnje, organizovane su tri radionice u periodu od septembra do novembra 2011. godine, ukupnog trajanja šest dana, na kojima je prezentovana metodologija, ali i započeta izrada dokumenta. Nakon toga, uslijedili su redovni sastanci članova konsultativne i radne grupe koji su pratili prethodno definisane faze. Shodno regulativi, a nakon usvajanja Nacrta Strateškog plana na sastanku Konsultativne grupe održanom 14.02.2012. godine, u vremenu od 01.03.2012. do 01.04.2012. godine organizovana je javna rasprava, sa centralnom javnom raspravom održanom 28.03.2012. godine. U periodu javne rasprave, Nacrt Strateškog plana bio je dostupan na web stranici opštine Žabljak, a primjerak se mogao preuzeti i na portirnici Opštine.

Po završetku javne rasprave, Konsultativna grupa se sastala još jednom (18.04.2012. godine) da razmotri komentare i sugestije pristigle tokom procesa javne rasprave i integriše ih u mjeri u kojoj je to bilo moguće. Pripremljen je poseban izvještaj koji sadrži osvrt na sve pristigle komentare tokom javne rasprave.

ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA

1. Geografski položaj

Opština Žabljak se nalazi na sjeverozapadu Crne Gore i pripada durmitorskom području. Prostire se na 445km², čime zauzima 3,22% ukupne površine Crne Gore. Prema površini koju pokriva, od ukupno 21 opštine u Crnoj Gori, zauzima 15. mjesto. Prepoznatljiv po planini Durmitor, ovaj prostor oivičen je sa sjevera i sjeveroistoka kanjonom rijeke Tare, sa zapadne i jugozapadne strane dolinama Pive, Komarnice i Bukovice, dok istočnu i jugoistočnu stranu čini rijeka Bukovica uzvodno od ušća rijeke Tušinje kao i put na potezu Donja Bukovica-Vražje jezero, Njegovuđa i Đurđevića Tara. Položaj nacionalnog parka Durmitor u biogeografskom pogledu pripada južno-dinarskom području.

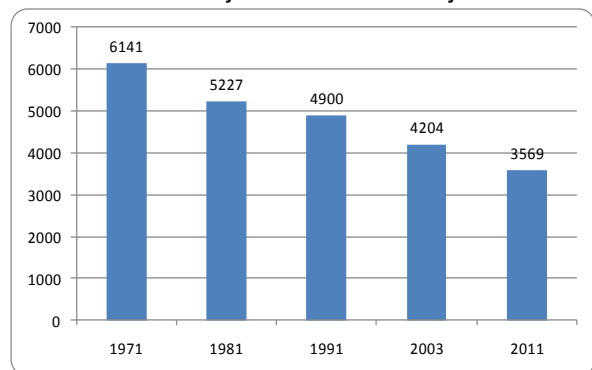
2. Stanovništvo

2.1 Demografski podaci

Prema podacima iz posljednjeg Popisa 2011. godine u opštini Žabljak živi 3.569 stanovnika, odnosno 0,58% crnogorske populacije. U odnosu na Popis 2003. godine zabilježen je pad u broju stanovnika za 605, što predstavlja pad od 15,1%. Ovaj podatak ukazuje na nastavak trenda depopulacije, koji je uslovljen slabim razvojem privrede, nemogućnošću usavršavanja i napredovanja mladih ljudi u struci nakon završenih fakulteta, nezadovoljavajućom zdravstvenom zaštitom i dr. Gustina naseljenosti iznosi 8 stanovnika/km², što opštinu Žabljak svrstava u grupu opština sa najmanjom gustinom naseljenosti.

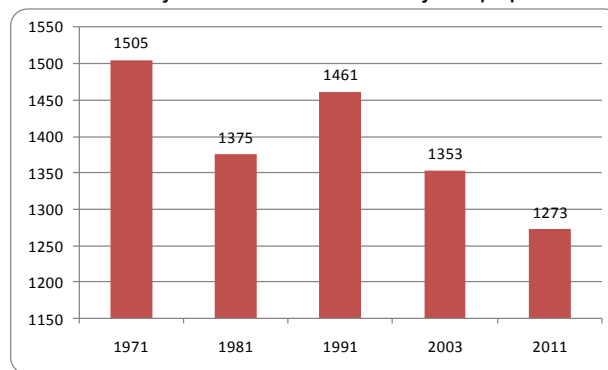
Uporedo sa padom broja stanovnika, zabilježeno je i smanjenje broja domaćinstava. Prema rezultatima posljednjeg Popisa, na teritoriji opštine Žabljak ukupan broj domaćinstava je iznosio 1.273 ili 80 domaćinstava manje u odnosu na 2003. godinu.

Grafik 1: Broj stanovnika u Žabljaku

Izvor: Monstat, Popisi 1971-2011

Grafik 2: Broj domaćinstava u Žabljaku popisima

Izvor: Monstat, Popisi 1971-2011

Cjelokupno stanovništvo je raspoređeno u 28 naseljenih mjesta¹. Od toga, gradska naselja broje 1.723 stanovnika (48,27%), dok je u ruralnim područjima 1.846 stanovnika (51,73%). Polna struktura stanovništva Žabljaka u periodu između dva posljednja popisa gotovo je nepromijenjena. U opštini Žabljak živi 1.773 muškarca (49,68%) i 1.796 žena (50,32%).

Prosječna starost stanovništva iznosi 41,9 godina, što predstavlja stadijum duboke demografske starosti. Ovo predstavlja jednu od negativnih demografskih pojava koja u narednom periodu može biti ograničavajući faktor u daljem razvoju opštine. Poređenja radi, na nacionalnom nivou, prosječna starost iznosi 37,2 godine. Staro stanovništvo, odnosno stanovništvo starije od 60 godina čini više od četvrtine ukupne populacije (grafik 1 u dodatku). Indeks starosti² od 1,24 ukazuje da se u narednom periodu može očekivati nastavak ovog trenda. Prosječna starost muške populacije iznosi 41,0 godina, dok je

¹ Pregled stanovnika po naseljima je dat u Dodatku

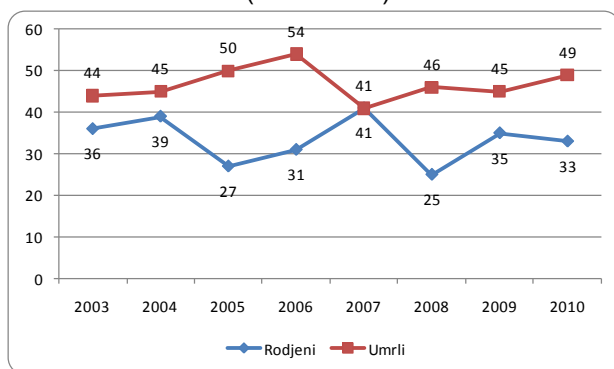
² Odnos broja građana mlađih od 19, i broja građana sa 60 i više godina.

prosječna starost ženske populacije nešto veća i iznosi 42,8 godine. Takođe, populacija iz ruralnih područja Žabljaka u prosjeku je starija od one u urbanim područjima (43,3 nasuprot 40,5 godine u urbanim područjima).

Smanjenje broja stanovnika u opštini Žabljak javlja se pod uticajem negativnih prirodnih i mehaničkih kretanja stanovništva. Prirodno kretanje stanovništva karakteriše negativan prirodni priraštaj prisutan duži niz godina, izuzev 2007. godine kada je iznosio nula (grafik 3). Negativan prirodni priraštaj je rezultat više faktora, među kojima najznačajniji predstavlja nepovoljna starosna struktura, koja je znatno pogoršana migracijama stanovništva i to pretežno mladog. Ukupan broj sklopljenih brakova za period od 2005. do 2009. godine je iznosio 89, dok je u istom periodu zabilježeno 6 razvoda.

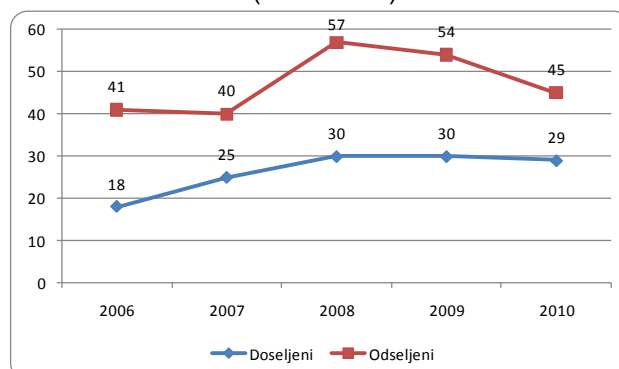
Usljed nepovoljne privredne i socijalne situacije, iz ovog podneblja je emigrirao značajan broj stanovnika. Migraciona kretanja usmjerena su u pravcu ekonomsko razvijenijih sredina. Samo u 2009. godini, Žabljak je napustilo 54 lica (grafik 4). Najviše odseljenih nastanilo se u Podgorici, 27. U prvom kvartalu 2011. godine, Opštinu je napustilo 12 lica, a svega 3 lica su se doselila.

Grafik 3: Prirodni priraštaj stanovništva (2003-2010)

Izvor: Monstat

Grafik 4: Unutrašnje migracije (2003-2010)

Izvor: Monstat

2.2 Obrazovna struktura

Prema podacima sa Popisa iz 2003. godine, 1606 stanovnika (46,00%) Žabljaka ima završenu srednju, dok njih 750 (21,48%) ima završenu tek osnovnu školu. Visoko i više obrazovaje ima 307 stanovnika (4,47% i 4,3%, respektivno). Neškolovanih stanovnika bilo je 155 (4,44% populacije), dok je nepismeno bilo 92 ljudi, odnosno 2,64% populacije, od čega većinu čine žene (72 u odnosu na 20 registrovanih nepismenih muškaraca)³.

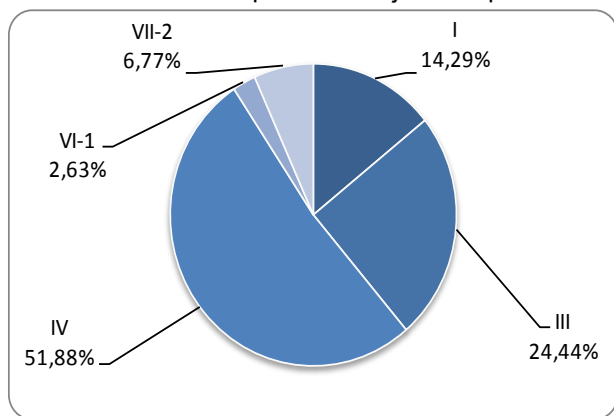
Relativno nepovoljna obrazovna struktura stanovnika Žabljaka uslovljena je prije svega lošim ekonomskim faktorima. Naime, zbog finansijskih nemogućnosti nastavka školovanja svršenih srednjoškolaca sa Žabljaka, ali i nepostojanja visokoškolske ustanove na ovom području, mnogi srednjoškolci odustaju od daljeg školovanja. Sa druge strane, oni koji se odluče za nastavak školovanja, nerijetko ostaju u gradovima gdje završavaju studije.

3. Zapošljavanje

Prema podacima Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, krajem septembra 2011. godine, u Žabljaku je bilo 268 lica na evidenciji nezaposlenih. Od ukupnog broja, njih 74 prvi put traži posao. Na zapošljenje duže od tri godine čeka njih 155. U odnosu na prethodnu godinu, stanje je gotovo nepromijenjeno. Grafici 5 i 6 pokazuju obrazovni profil i starosnu dob nezaposlenih ukazujući na relativno nepovoljnu strukturu.

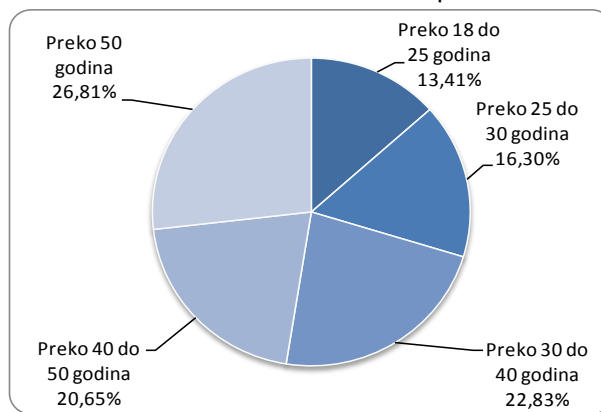
³ Izvor: Popis stanovništva i stanova, 2003, Monstat. Podaci o obrazovanju na nivou jedinica lokalne samouprave nijesu dostupni iz Popisa 2011 u momentu izrade Strateškog plana razvoja.

Grafik 5: Obrazovni profil lica koja traže posao⁴

Izvor: ZZZ CG

Grafik 6: Starosna struktura nezaposlenih

Izvor: Monstat

U starosnoj strukturi nezaposlenih lica, najveće učešće imaju lica starosti 31-40 godina, odnosno lica starosti preko 50 godina⁵ (22,83%, i 26,81%, respektivno). Iako se stopa nezaposlenosti smanjivala iz godine u godinu (od 2007. godine), struktura nezaposlenih mijenja se u korist dugoročno nezaposlenih, što je negativan trend i dijelom rezultat migracija kvalifikovanih ljudi iz Žabljaka (grafici 2 i 3 u dodatku).

U cilju zapošljavanja, Zavod za zapošljavanje redovno realizuje programe obuke nezaposlenih.

Broj zaposlenih u Žabljaku kretao se u skladu sa privrednim bumom u periodu do 2009. godine, kada je rastao, da bi u 2010. i 2011. zabilježio pad. Pozitivan trend pokazuje rast broja zaposlenih žena (grafici 5 i 6 u dodatku).

Noviji podaci o zaposlenosti po sektorima nisu dostupni, a oni iz 2003. godine, govore da su poljoprivreda, lov i šumarstvo bili osnovno zanimanje za gotovo četvrtinu zaposlenog stanovništva Žabljaka (23,04%). Sa razvojem turističke ponude, za očekivati da je statistika potvrdi da turizam i ugostiteljstvo postaju sektori koji najviše zapošljavaju u Žabljaku.

Ukoliko se posmatra kretanje iznosa plata u posljednjih 6 godina, zapaža se konstantan trend rasta zarada: od 205€ koliko je u 2006. godini iznosila neto plata u Žabljaku, do 446€ pet godina kasnije, kada je iznos više nego udvostručen (grafik 7).

⁴ Napomena za kvalifikacionu strukturu:

I - **ISCED nivo 0, 1, 2** – predškolsko i osnovno obrazovanje

II - **ISCED nivo 2** – niže srednje obrazovanje (dvije godine stručnog obrazovanja u srednjoj školi)

III - **ISCED nivo 2** – niže srednje obrazovanje (tri godine stručnog obrazovanja u srednjoj školi)

IV – **ISCED nivo 3** – više srednje obrazovanje (četiri godine srednje škole)

V – **ISCED nivo 2** – tri godine stručnog obrazovanja u srednjoj školi uz dodatno obučavanje/obrazovanje za dobijanje sertifikata za obavljanje određenih poslova

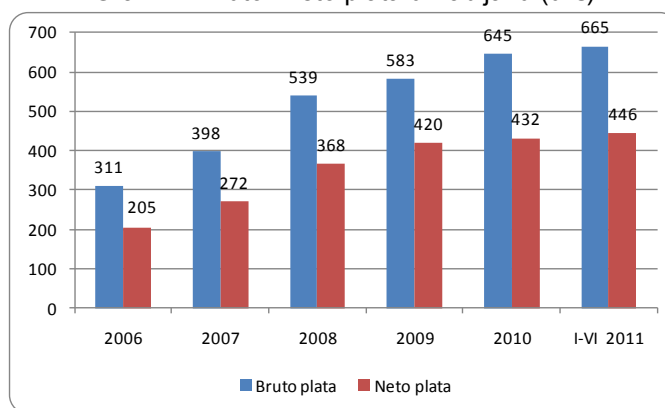
VI - **ISCED nivo 5** – visoko obrazovanje (dvije godine na fakultetu)

VII – **ISCED nivo 6** – visoko obrazovanje (tri godine na fakultetu)

Napomena: **ISCED nivo 4**, koje je post-srednje i ne-tercijalno obrazovanje, i ono nedostaje crnogorskom kontekstu (u Crnoj Gori)

⁵ Izvor: MONSTAT, jun 2011.

Grafik 7: Bruto i neto plata u Žabljaku (u €)

Izvor: Monstat

4. Obrazovne institucije

U opštini Žabljak nastava se izvodi u dvije osnovne i jednoj srednjoj školi. Srednja škola u Žabljaku ima dva nastavna područja: Gimnazija - opšti smjer i Ugostiteljski – tehničar kulinarstva i tehničar usluživanja⁶.

Školska zgrada u Žabljaku je u dobrom stanju, na što je posebno uticala temeljna spoljašnja i unutrašnja rekonstrukcija izvedena u periodu od 2003. do 2007. godine, uz podršku međunarodnih donatora i Ministarstva prosvjete i sporta. Školska zgrada u Njegovuđi je izgrađena prije 30 godina i zahtijeva rekonstrukciju krova i fasade, kao i uvođenje sistema centralnog grijanja. Vozilo za prevoz učenika je dotrajalo i njegova ispravnost dovodi u pitanje bezbjedan i blagovremen prevoz učenika i nastavnika. Škole su, uglavnom, zadovoljavajuće opremljene savremenim nastavnim sredstvima. Takođe, problem koji dugoročno treba riješiti odnosi se na prevoz učenika iz udaljenih sela Komarsko-Pošćenskog kraja do škole u Žabljaku.

Školske 2008/09 godine, na području opštine Žabljak u osnovnim školama bilo je 345 učenika, raspoređenih u 23 odjeljenja. Nastavu je izvodilo 36 nastavnika. Iste godine, srednju školu pohađalo je 173 učenika, raspoređenih u 8 odjeljenja (po 4 gimnazije i ugostiteljske struke). U ovoj školi nastavu izvodi 24 redovna nastavnika. U školskoj 2011/12. godini u Osnovnoj školi u Žabljaku nastavu pohađa 270, Njegovuđi 30 i u Srednjoj školi 146 učenika. U ovim ustanovama radi 68 zaposlenih, od čega 51 u nastavi. Slijedi pregled zaposlenih po školama:

- OŠ «Dušan Obradović», Žabljak - 32 zaposlena, 23 u nastavi;
- OŠ «Vuk Karadžić», Njegovuđa - 12 zaposlenih, 9 u nastavi, i
- SMŠ «17. septembar», Žabljak - 24 zaposlena, 19 u nastavi.

U prvi razred u Žabljaku upisano je 17, a na Njegovuđi 5 učenika.

Ukupan broj studenata na univerzitetima u Crnoj Gori iz opštine Žabljak u 2010. godini je iznosio 120. Pomenute brojke potvrđuju trend depopulacije.

5. Zdravstvo i socijalni rad

Na Žabljaku postoji jedna zdravstvena stanica, u okviru koje postoji i služba hitne pomoći. Zdravstvenih radnika je 18, od čega 4 ljekara. U okviru zdravstvene stanice, postoji i zgrada za stacionar sa porodilištem, koja dugi niz godina nije u funkciji. Osnovni nedostatak zdravstvene zaštite na Žabljaku je nemogućnost obavljanja specijalističkih pregleda kao i stacionarnog liječenja. Radi ostvarivanja ovih svojih prava, stanovnici su prinuđeni da putuju u udaljene zdravstvene centre (najbliži u Pljevljima na 60 km).

⁶OŠ «Dušan Obradović» i SMŠ «17. septembar» nastavu izvode u istoj školskoj zgradi, u prijednevnoj smjeni OŠ, dok u popodnevnoj, prostorije koristi SMŠ.

U oblasti socijalne zaštite, podaci pokazuju rastući trend korisnika materijalnog obezbjeđenja porodice, sa dominacijom jednočlanih domaćinstava u Žabljaku (grafici 7 i 8 u dodatku). U prvom polugodištu 2011. godine, evidentirana su 63 korisnika dječjeg dodatka (u okviru 37 domaćinstava), 200 korisnika MOP-a (u okviru 114 domaćinstava) i 36 korisnika zdravstvene zaštite. Detaljan pregled kretanja navedenih kategorija u periodu 2003-2010. godine predstavljen je u tabeli koja slijedi.

Tabela 1: Dodatak za djecu, MOP, Zdravstvena zaštita (2003 - IX 2010)

		2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	IX 2010
Dodatak na djecu	Br.nosilaca prava	23	31	39	43	36	36	35	37
	Broj djece	36	54	63	71	62	59	61	63
MOP	Broj porodica	99	106	109	110	105	110	112	114
	Broj članova	155	178	194	202	189	199	198	200
Zdravstvena zaštita	Br. nosilaca prava	6	7	7	7	28	28	34	36

Izvor: Ministarstvo rada i socijalnog staranja Crne Gore

6. Sport i rekreacija

Na Žabljaku postoji 11 registrovanih sportskih udruženja. Među njima se ističe planinarsko-smučarsko društvo „Durmitor“. Ovo Društvo broji preko 200 članova. Mnogi od njih su nosioci najvećih priznanja u oblasti zimskih sportova u Crnoj Gori ali i šire. Članovi su raspoređeni u tri sekcije: alpsko skijanje, nordijsko skijanje i planinarska sekcija. Značajno mjesto u lokalnom sportu pripada Omladinskom fudbalskom klubu „Durmitor“. Muška ekipa broji 70 članova, raspoređenih u kategorije: petlići, pioniri i kadeti. Takođe, postoji i ženska ekipa sa 30 članova. Ostali klubovi su: ski klubovi „Durmitor“, „Freedom“, „Žabljak“, „Korman“, „Vrh“, snowboard klubovi „Savin kuk“ i „Zbrda Zdola“, atletski klub „Durmitor“, Lovačko društvo „Durmitor“, SRD „Crno jezero“ i sportsko rekreativno društvo „Veterani“. Pored uobičajenih sportskih aktivnosti, radi se i na postavljanju infrastrukture u funkciji obogaćivanja turističke ponude (npr. sportsko penjanje na Pirlitoru).

Osnovni problem svih sportskih udruženja jeste nedostatak finansijskih sredstava za nabavku opreme i organizovanje sportskih manifestacija i takmičenja. Sportske manifestacije koje se održavaju svake godine u određenom periodu su: Dani planinskog cvijeća (narodni sportovi, konjičke trke, turniri u fudbalu), Planinarski pohod na Bobotov kuk (memorijal Danilo Jauković) i Međunarodni fudbalski turnir za mlađe kategorije. Jedan od najprestižnijih sportskih događaja u Crnoj Gori, „Zlatni orao Durmitora“, ne održava se nekoliko posljednjih godina.

7. Prirodni resursi

7.1 Nacionalni park „Durmitor“

Durmitor, kao najviša planina Dinarida, predstavlja jedan od centara razvoja balkanske, posebno dinarske flore, sa predstavnicima alpskih i alpsko-arktičkih flornih elemenata, a na južnim padinama, naročito u kanjonskim dolinama sreću se submediteranski, čak i mediteranski florni elementi, dok tresetišta nekih jezera predstavljaju enklave karakteristične za sibirске tajge. Odlikuje se izuzetno bogatom i raznovrsnom vaskularnom florom od preko 1.300 vrsta i predstavlja jedan je od najznačajnijih refugijalnih centara arktotercijarne visokoplaninske flore. Konfiguracija terena i veličina masiva usloveli su formiranje raznovrsnog vegetacijskog pokrivača, predstavljenog brojnim biljnim zajednicama šumske vegetacije, planinskih livada, pašnjaka, pukotina stijena, kamenjara, sipara, snježanika, tresava, slatkovodnih ekosistema i dr. U visinskoj razlici od skoro 2.000m, od dna kanjona do planinskih vrhova, smjenjuju se gotovo sve klimatogene šumske zajednice, od mediteransko-montanih termofilnih šuma sa grabom i iznad sa mezijskom bukvom, preko montanih bukovich i bukvo-jelovih šuma, ekosistema tamnih četinarskih šuma i subalpskih šuma mezijske bukve i planinskog javora, do klekovine krivulja, koji gradi gornju šumsku granicu do 2.200m. Iznad se razvija alpijska vegetacija planinskih rudina, stijena, točila i snježanika.

Nacionalni park „Durmitor“ uspostavljen je 1952. godine i nalazi se na UNESCO-voj listi svjetskog prirodnog i kulturnog nasljeđa⁷ od 1980. godine. Ukupna površina parka je 39.000ha, a pored opštine Žabljak gdje se nalazi sjedište uprave, NP Durmitor se prostire i na teritoriji opština Šavnik, Plužine, Pljevlja i Mojkovac. Karakterišu ga raznoliki ekosistemi, lednička jezera, a posebnim ga dodatno čine kanjon rijeke Tare i neki od najvišočijih vrhova Dinarida. Posebne zone zaštite obuhvataju: Mlinski potok, sliv Škrčkih jezera sa užom kanjonskom dolinom Sušice, Crna poda, Barno jezero sa najužom okolinom, Zabojsko jezero i kanjon rijeke Tare⁸.

U skladu sa važećom regulativom, opština Žabljak donijela je lokalni Akcioni plan za biodiverzitet (LAPB) čiji je osnovni cilj zaštita biodiverziteta na području Opštine, koji je po mnogo čemu specifičan i karakterističan, a u nekim segmentima jedinstven. U okviru ovog dokumenta definisan je značaj i opisano bogatstvo biodiverziteta na području Opštine, a utvrđeni su i ciljevi, odnosno mete i indikatori na čijem dostizanju će se raditi⁹.

Šume na području NP „Durmitor“ zauzimaju relativno malu površinu (visoke šume 8%, izdanačke 2%, šikare i šibljac 13%), ali su neke od njih rariteti prirode, izuzetne biološke vrijednosti, kao što su šume crnog bora na lokalitetu Crna poda ili reliktno glacijalna zajednica smrče i bijelog bora *Piceto Pinetum silvestris*, dok je balkanski subendemit i reliktni bor munika *Pinus heldreichii* izuzetno rijedak, predstavljen malobrojnim stablima na lokalitetu Žuta greda i u kanjonu rijeke Tare, gdje se spušta i do 600mⁿ na južnim ekspozicijama.

Prioriteti razvoja u kontekstu NP Durmitor, podrazumijevaju:

- turizam, uključujući i specifičnu ponudu seoskog turizma.
- dinamičan razvoj poljoprivrede orjentisane posebno na razvoj stočarstva.

7.2 Šume

Šume predstavljaju jedan od značajnih resursa na području opštine Žabljak. Velike površine pod četinarskim i listopadnim šumama omogućile su razvoj drvne industrije i to drvoprerađu koja je druga vodeća privredna grana.

Ukupna površina šuma i šumskog zemljišta je 8.517ha državnih šuma (visoke ekonomske šume 7.513ha, šume ostale namjene 195ha i obraslo zemljište 809ha) i 756ha privatnih šuma (ukupno 9.273 ha)¹⁰. U visokim ekonomskim šumama, osnovna funkcija je proizvodnja drveta i sporednih šumskih proizvoda, a u šumama posebne namjene - zaštitno rekreativne funkcije. Šume su uređene u okviru tri gazdinske jedinice i to: «Tepačke šume», «Gornji Šaranci», i «Donji Šaranci» (više detalja u dodatku, D1).

Ukoliko se posmatra sječa šuma u opštini Žabljak u poslednjih šest godina, u strukturi drvne mase dominiraju četinari (tabela 2). Posječeno drvo se uglavnom koristi kao tehničko, a u manjoj mjeri kao ogrijevno drvo. Većinski dio šuma nalazi se u državnom vlasništvu.

Tabela 2: Sječa drveta u opštini Žabljak

Godina	Ukupna bruto masa	Kategorije		Državne šume	Od ukupne sječe	
		Lišćari	Četinari		Tehničko drvo	Ogrijevno drvo
2005	24783	1094	23689	20569	14268	5683
2006	33333	1671	31662	30045	19870	6429

⁷ Pored toga što se već decenijama nalaze na UNESCO listi zaštićenih područja, Durmitor i kanjon Tare identifikovani su kao IPA područja (Important Plant Area) – značajna za očuvanje rijetkih, endemičnih i ugroženih biljnih vrsta i IBA (Important Bird Area) – područje od značaja za stanište ptica. Time se ovim vrstama i njihovim staništima daje međunarodni značaj u očuvanju genofonda i ukupnog biljnog diverziteta.

⁸ Izvor: www.nparkovi.me/np-durmitor

⁹ Imajući u vidu navedeno, SPR opštine Žabljak ne tretira posebno projekte u oblasti zaštite biodiverziteta, već se u tom dijelu oslanja na primjenu usvojenog Lokalnog akcionog plana za biodiverzitet.

¹⁰ Izvor: Opšta šumsko-privredna osnova (01.01.1999. – 31.12.2008. godine)

2007	22879	901	21978	19301	16090	2659
2008	33111	813	32298	29944	24812	2518
2009	26478	1480	24998	25023	18588	3184

Izvor: MONSTAT, Statistički godišnjak, 2010.

Šume u nacionalnim parkovima su šume posebne namjene, koje predstavljaju naročite prirodne vrijednosti i prvenstveno su namijenjene za naučna istraživanja i nastavu¹¹, oporavak, odmor i rekreaciju.

U cilju operativnijeg upravljanja šumama u nacionalnom parku "Durmitor", zbog prostorne rasprostranjenosti šumskih ekosistema, područje Parka se dijeli na prostorne cjeline koje pokrivaju šume u parku van I zone zaštite - rezervati. Prema tome, šume parka su podijeljene u četiri prostorne cjeline van rezervata i to:

- Žabljak I (1300ha),
- Durmitor-Sušica (572ha),
- Gornja Tara (3717ha) i
- Donja Tara (3658ha)¹².

Pored toga, jedan od vidova iskorišćavanja šumskih resursa je sakupljanje šumskih plodova i ljekobilja. U prvom redu misli se na sakupljanje jestivih gljiva, među kojima su: smrčak, vrganj, lisičarka i druge, berba borovnica, jagoda i malina, kao i sakupljanje ljekobilja (kantaron, iva trava, hajdučka trava i slično). Ovaj vid djelatnosti predstavlja značajan izvor prihoda lokalnog stanovništva.

7.3 Mineralne sirovine

Mineralne sirovine koje se mogu naći u prirodi na području Opštine su: šljunak, pijesak i kamen. Imajući u vidu da je područje Opštine glacijalnog porijekla i da ovih sirovina ima u izobilju, predstavljaju značajan prirodni resurs. Eksploatacija se vrši u dva majdana i to: Njegovuđa i Ražano Polje. Postojeće sirovine su se pokazale kao dosta dobar građevinski materijal. Dosada su dozvoljavane samo eksperimentalne koncesije. Procjena je da ovaj vid eksploatacije može da donese određeni dohodak Opštini.

7.4 Zemljište

Zemljište je jedan od glavnih faktora u poljoprivrednoj proizvodnji na ovom području. Velike poljoprivredne površine daju mogućnosti za razvoj poljoprivrede, stočarstva i ratarstva. Razvoj poljoprivrede u posljednje vrijeme stagnira iz razloga što se poljoprivredom bave isključivo staračka domaćinstva, a problem predstavljaju i slab plasman poljoprivrednih proizvoda i niske cijene.

Imajući u vidu mogućnosti za poljoprivrednu proizvodnju, u praksi se pokazala kao ekonomski opravdana organska proizvodnja, kako u ratarstvu tako i u stočarstvu. Već postoje dva preduzetnika koji posjeduju sertifikate za organsku proizvodnju.

Poljoprivredno zemljište uglavnom čine pašnjaci i livade, a sa manjim površinama zastupljene su oranice i bašte. Detaljan prikaz navedenih kategorija u periodu od 2005-2009. godine predstavljen je u narednoj tabeli.

Tabela 3: Poljoprivredno zemljište prema kategorijama

Godina	Ukupno	Oranice i bašte	Livade	Pašnjaci
2005	22.021	183	6.178	15.660
2006	22.020	171	6.190	15.659
2007	21.498	256	6.275	14.967
2008	21.498	220	6.311	14.967
2009	21.483	205	6.311	14.967

Izvor: MONSTAT, Statistički godišnjak, 2010. godina

¹¹ U flori Durmitora je zabilježeno 18 balkanskih endemskih vrsta, od čega *Acer heldreichii* i *Pinus heldreichii* pripadaju šumskim vrstama drveća. Kao reliktnne vrste od šumskih vrsta su zabilježene *Pinus muhgi*, *Salix grandifolia*, *Acer visiani*, *Pinus heldreichii*, *Acer heldreichii* i *Taxus baccata*.

¹² U definisanim prostornim cjelinama, detaljnije se razrađuju mjere i zadaci u cilju održavanja i unapređenja zatečenog stanja šuma. Prostorne cjeline obuhvataju šume u državnoj i privatnoj svojini.

8. Privreda opštine Žabljak

Privreda opštine Žabljak zasniva se uglavnom na turizmu, poljoprivredi, drvnoj industriji i uslužnim djelatnostima. Imajući u vidu geografski položaj i prirodne atrakcije Žabljaka, kao vodeća privredna grana izdvaja se turizam. Prema podacima iz 2011. godine, u Žabljaku postoje 241 registrovana pravna subjekta, među kojima preovladavaju preduzetnici i društva sa ograničenom odgovornošću.

Tabela 4: Struktura registrovanih pravnih subjekata

Oblik organizacije	Ukupno
AD	1
DOO	111
Preduzetnici	104
Zadruga	5
Dio stranog društva	3
Ustanove	8
N.V.O.	8
Ostali oblici organizovanja	1
Ukupno	241

Izvor: Centralni registar Privrednog suda

Planirane privredne zone

Prostornim planom opštine Žabljak predviđene su četiri privredne zone i to:

- **Industrijska zona na Njegovuđi** koja pretpostavlja lokacije za drvoprerađu (privatne pilane i drugi objekti i pogoni za prerađu drveta, kako prerađu u poluproizvode tako i finalnu prerađu). Na navedenoj lokaciji moguće je postaviti i pogone za proizvodnju drvenih briketa od nus proizvoda drvene industrije. Ova zona je bogata mineralnim sirovinama, posebno pijeskom i šljunkom, ali je njihova eksploatacija minimalna. Isto tako nema nikakve dorade ili prerađe ovih sirovina. Lokacija je opremljena putnom infrastrukturom, električnom energijom, vodosnabdijevanjem i slično. Nalazi se van naseljenog mjesta.
- **Zona za izgradnju kapaciteta za prerađu poljoprivrednih proizvoda** predviđena je na lokaciji „Tmajevci“ neposredno pored postojeće farme i na njoj se mogu graditi i postavljati kapaciteti za prerađu poljoprivrednih proizvoda kao što su: klanica, mljekara, sirarnica, sušara za meso, sušara za ljekobilje, otkupne stanice i slično. Povezana je putnom, elektro i vodovodnom infrastrukturom i ne nalazi se u naseljenom mjestu.
- **Servisna zona** predviđena je na lokaciji „Klještina“, na kojoj su predviđeni sadržaji poput: auto-servisa, zanatskih radnji, uslužnih djelatnosti i sl. Opremljena je putnom, elektro i vodovodnom infrastrukturom.
- **Lokacija za eksploataciju mineralnih sirovina** – šljunka, pijeska i kamena predviđena je u Ražanom Polju, sa planiranim kapacitetima za doradu i prerađu navedenih sirovina (betonjerke, drobilice za kamen, asfaltna baza i sl). Lokacija se nalazi izvan naseljenog mjesta, a opremljena je putnom i elektro infrastrukturom.

Kada je u pitanju vrsta djelatnosti kojom se preduzetnici, odnosno preduzeća bave, najzastupljeniji je smještaj u domaćoj radinosti, ugostiteljski objekti, restorani, hoteli i moteli i drvoprerađu.

8.1 Turizam

Zahvaljujući izuzetnim prirodnim ljepotama, potencijal za razvoj turizma u Žabljaku je ogroman. U Žabljaku se nalazi 11 hotela koji raspolažu sa 327 soba, 66 apartmana i 893 kreveta. Za obavljanje ugostiteljskih

usluga u domaćinstvu registrovano je 84 subjekta sa ukupno 470 kreveta. Takođe, registrovano je 11 restorana, 25 ostalih ugostiteljskih objekata i 77 trgovinskih radnji. Glavni razvojni potencijali u turizmu ostvaruju se preko sledećih turističkih preduzeća:

- HTP „Primorje”- Hotel Planinka
- DOO „Bjelobor”- Hotel Bjelobor
- DOO „Bjelobor“ - Hotel Zlatni Bor
- DOO „Apo”- Hotel Javor
- DOO „Enigma turist”- Hotel Enigma
- DOO „MB turist” - Hotel MB
- DOO „PIO“ Ulcinj - Hotel Gorske oči
- DOO „Najs“ - SKI-hotel,
- DOO „HM Durmitor” - Hotel Žabljak
- DOO „Arco – Iris“ - Hotel „Polar star“
- DOO „Adria CO“ - Hotel „Soa“

Mogućnosti za bavljenje turizmom su višestruke i to kroz razvoj: rekreativnog turizma, sportskog turizma, tranzitnog turizma, zimskih i ljetnjih sportova, medicinskog turizma, adrenalinskog turizma, planinarenja, bavljenje naukom kroz posjetu prirodi, te lova i ribolova. Prema postojećem stanju, te mogućnosti se ne koriste ili se koriste u neznatnoj mjeri.

Žabljak je tokom 2010. godine posjetilo 20.360 gostiju, koji su ostvarili ukupno 52.477 noćenja. U odnosu na prethodni period, prisutan je konstantan trend rasta broja gostiju i ostvarenih noćenja, uz izuzetak u kriznoj godini i blagi oporavak nakon toga (tabela 5).

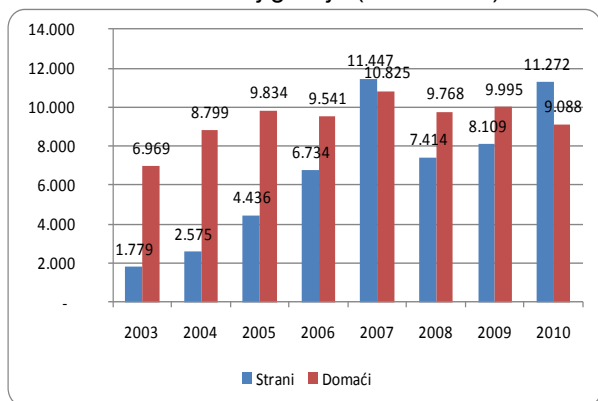
Tabela 5: Broj gostiju i noćenja u Žabljaku

Godina	Broj gostiju	Broj noćenja
2003	8.748	30.727
2004	11.374	37.830
2005	14.270	40.282
2006	16.275	47.307
2007	22.272	67.870
2008	17.182	51.555
2009	18.104	48.774
2010	20.360	52.477

Izvor: Monstat

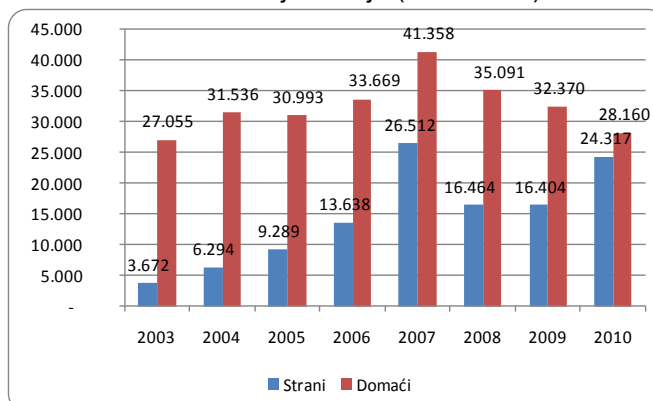
U strukturi gostiju dominiraju domaći u odnosu na strane. Njihov odnos u 2010. godini iznosio je 11.272 prema 9.088, dok je ranijih godina postojala veća razlika, što prikazuju naredni grafici.

Grafik 8: Broj gostiju (2003-2010)

Izvor: MONSTAT

Grafik 9: Broj noćenja (2003-2010)

Posebno interesantni sadržaji za turizam Žabljaka su biciklističke staze, pješačke/planinarske staze, ski staze i ski liftovi.

Na teritoriji opštine Žabljak postoje tri skijališta i to: Savin kuk, Javorovača i Štuoc. Skijalište Savin kuk udaljeno je 4,5km od centra grada i opremljeno je sa dvije dvosjedne žičare ukupne dužine 2160 m, visinske razlike trase 681m, tri ski lifta ukupne dužine oko 1700m kao i bebi-lift dužine 100m. Skijalište Javorovača udaljeno je 600m od centra grada. Posjeduje ski lift dužine 440m, kao i bebi lift dužine 80m. Skijalište Štuoc trenutno nije u funkciji.

8.1.1 Kulturno nasleđe opštine Žabljak u funkciji razvoja turizma

Iako je u svijetu veoma popularan, kulturni turizam na prostoru opštine Žabljak nije razvijen niti se nudi turističkom tržištu. Razloge treba tražiti u tome što ovaj vid turizma nije razvijen ni u drugim područjima Crne Gore (osim Kotora i Cetinja) kao i u tome što bavljenje njime zahtijeva određeni stepen stručnosti.

Kulturni resursi Opštine nijesu stavljeni u funkciju razvoja turizma s obzirom da:

- nema organizovanih posjeta spomenicima i lokalitetima radi poimanja etnološko-antropološke komponente života stanovništva;
- kulturno nasleđe opštine Žabljak bude obuhvaćeno sveobuhvatnijim programima kulturnog turizma zajedno sa sličnim sadržajima u drugim opštinama.

Kao nesumnjivo značajne djelove kulturnog nasleđa treba istaći:

- Dva stara groblja, u narodu poznata kao Grčka groblja između sela Novakovići i Bare Žugića. Prema istorijskim saznanjima, ovi nadgrobni spomenici govore o životu hrišćana-Bogumila na ovom prostoru krajem XII i u XIII vijeku.
- Srednjevjekovno utvrđenje Pirlitor na obodu kanjona Tare značajno je kao dokaz postojanja karavanskog puta koji je vodio od Dubrovnika do Carigrada. Takođe se za ovo utvrđenje vezuju i legende o Vojvodi Momčilu opjevanom u epskim pjesmama.
- Tepca, prvo i jedino selo koje je u XV vijeku postojalo na području sadašnje Opštine. Tada se nazivalo Potpećine, a na jezerskoj površi bili su samo katuni.
- Manastir Dobrilovina u Šarancima na obali Tare podignut u XVII vijeku i posvećen svetom Đorđiju.
- Crkva u Žabljaku podignuta 1862. godine u čast bitke na Šarancima kao i crkva u selu Krš.

Takođe, od značaja je pomenuti Most na Tari, Manastir Podmalinsko, i crkve stare više od vijeka, a koje se nalaze na teritoriji opštine Žabljak.

8.2 Poljoprivredna proizvodnja i potencijal za razvoj organske poljoprivredne proizvodnje

Zahvaljujući prirodnim predispozicijama, za Žabljak je karakteristična proizvodnja ječma i krompira. Detaljan prikaz ukupne površine pod ovim kulturama, kao i ukupan prinos u periodu od 2005-2009. godine predstavljen je u tabeli koja slijedi.

Tabela 6: Proizvodnja žita i povrća

Godina	Ječam		Krompir	
	Površina (ha)	tona	Površina (ha)	tona
2005	88	88	80	970
2006	71	71	85	935
2007	80	72	118	946
2008	80	72	118	1171
2009	80	72	103	824

Izvor: MONSTAT, Statistički godišnjak, 2010.

Proizvodnja krmnog bilja u opštini Žabljak je takođe značajna: u 2009. godini, ova kultura gajila se na ukupno 21.278 m², sa ostvarenim ukupnim prinosom 10.821t. Detaljan prikaz površina pod ovom kulturom, kao i prinos u periodu od 2005-2009. godine predstavljen je u narednoj tabeli.

Tabela 7: Proizvodnja krmnog bilja

Godina	Livade		Pašnjaci	
	Površina (ha)	tona	Površina (ha)	tona
2005	6178	5560	15660	4534
2006	6190	5523	15659	4698
2007	6275	4959	14967	2640
2008	6311	5084	14967	5737
2009	6311	5084	14967	5737

Izvor: MONSTAT, Statistički godišnjak, 2010.

U opštini Žabljak je, u 2010. godini, evidentirano ukupno 3.277 ovaca, 34 konja, 598 živine i 52 košnice pčela. Detaljan prikaz kretanja broja navedenih kategorija u periodu od 2006-2010. godine predstavljen je u tabeli koja slijedi.

Tabela 8: Stoka, živina i košnice

Godina	Goveda	Svinje	Ovce	Konji	Živina	Košnice
2006	1927	-	5091	130	1833	72
2007	1936	-	5056	31	2239	84
2008	1621	-	3054	22	2017	104
2009	1366	-	2640	-	149	10
2010	1483	-	3277	34	598	52

Izvor: MONSTAT, Statistički godišnjak, 2010.

8.2.1 Proizvodnja organske hrane u opštini Žabljak

Geografski i klimatski uslovi opštine Žabljak, biološki temelji i tradicija u proizvodnji pogoduju razvoju organske proizvodnje. Karakteristike područja na kome se odvijaju proizvodne aktivnosti planinskog gazdinstva zadovoljavaju najstrožije kriterijume za proizvodnju čiste ekološke hrane, odnosno organske poljoprivrede veoma visokog kvaliteta.

Poljoprivreda je najčešće u funkciji razvoja drugih grana privrede, a na području Durmitora i u opštini Žabljak je vezana za turizam. Poljoprivredni proizvodi namjenjeni su većim potrošačkim i turističkim centrima, ugostiteljskim objektima, hotelima i restoranima, a dio proizvoda domaćinstva uglavnom zadržavaju za sopstvenu potrošnju. Poljoprivredna proizvodnja je organizovana u mikro regijama ruralnih područja na privatnim domaćinstvima, međutim nije osavremenjena i tehnološki unapređena što značajno utiče na loš ekonomski položaj malih seoskih domaćinstava, a time i na ukupan ekonomski razvoj područja. Potencijal za brendiranje lokalnih proizvoda prema geografskom porijeklu, takođe nije iskorišten, što bi trebalo da bude privatna inicijativa.

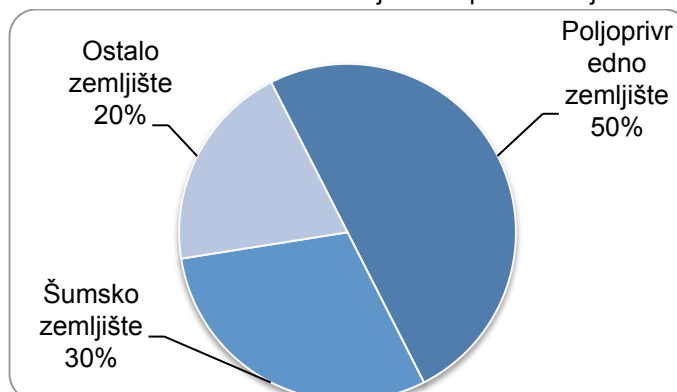
Obradiva površina čini 5% ukupne površine Opštine. Osnovni proizvodno-ekonomski parametri opštine Žabljak za 2010. godinu dati su u prikazu koji slijedi.

Tabela 9: Površine i zasadi u opštini Žabljak

Kategorija	Površina (ha)
Poljoprivredno zemljište	21.483
Obradiva površina	6.516
Oranice i bašte	205
Livade i pašnjaci	6.311
Žita-ječam	80
Povrće – krompir	103
Voće	

Izvor: MONSTAT, Statistički godišnjak 2010

Grafik 22: Struktura zemljišta u opštini Žabljak

8.2.2 Razvoj stočarstva

Na teritoriji opštine Žabljak, kroz planinarsko stočarstvo, postoji potencijal za proizvodnju mesa goveda i ovaca uz prateću proizvodnju mlijeka.

Dosadašnje iskustvo pokazuje da su se finalizacija prehrambenih proizvoda i plasman na tržište obavljali pretežno van planinskog područja. Izgradnjom saobraćajnica i ostalih objekata infrastrukture stvoreni su tehnički uslovi da se neki objekti za obradu i preradu i skladištenje poljoprivrednih (posebno stočnih) proizvoda lociraju i u planinskom području.

U koncipiranju mjera ekonomske politike za specifične uslove planinskog područja Durmitora i njegovog stočarstva, posebno treba polaziti od saznanja da sa udalžavanjem od tržišta i porastom nadmorske visine, cijene poljoprivrednih proizvoda opadaju i to najčešće brže nego što opadaju troškovi rada; da rastu cijene nabavnog materijala zbog transportnih troškova; da opada plodnost zemljišta i saglasno tome manji su prinosi po jedinici kapaciteta. Najzad, smanjene su mogućnosti primjene tehničkih dostignuća i racionalizacije. Sve to ima za posljedicu da je i porast prinosa na jedinicu ulaganja manji. U našim uslovima tradicionalnog stočarstva, proizvodnja većine sireva i prerađevina od mesa (ovčije i goveđe) bazirana je na autohtonim tehnologijama koje su se razvijale i usavršavale godinama. Proizvodi dobijeni autohtonim tehnologijama u organskoj proizvodnji i sa zaštićenom geografskom oznakom porijekla, imaju posebnu cijenu na domaćem i stranom tržištu. Naime, cijena po jedinici proizvoda u odnosu na konvencionalnu proizvodnju može da bude i do 30-80% veća, što predstavlja značajnu razvojnu šansu za Žabljak.

Nedovoljno organizovana proizvodnja ekološke i organske hrane sa prepoznatljivom markom i eko znakom u velikoj mjeri umanjuje atraktivnost za eko turizam kao i za izvoz eko proizvoda iz porodičnih domaćinstava. Sve više je zapostavljena autohtona tehnologija žabljačkih stočara u pravljenju poznatih durmitorskih proizvoda, što negativno utiče na proizvodnju eko hrane za domaće potrebe i za izvoz.

8.2.3 Proizvodnja ljekovitog bilja na Durmitoru

Durmitor je planina bogata ljekovitim biljnim vrstama. Neke od postojećih vrsta se mogu uspješno gajiti. Međutim, većina ovih vrsta se ne može uspješno gajiti u ravničarskim područjima jer nemaju ljekovita svojstva kao kad se sakupljaju u prirodnim staništima. Specifičnost geološke građe, mikroklimatske karakteristike uzrokovane geografskim položajem i ekspozicijama, usloveli su pojavu različitih tipova zemljišta. Svi ovi faktori su značajno uticali na raznovrsnost i bogatstvo flore Durmitora kao i ljekovitih, jestivih vitaminskih i aromatičnih biljaka.

Zvanični podaci o vrsti i količini otkupa ljekovitog bilja na teritoriji opštine Žabljak ne postoje, s obzirom da se otkup uglavnom vrši u Mojkovcu. Neke procjene koje postoje, rađene su prije više od četiri godine i ne mogu se smatrati pouzdanim, pa ih zato ovdjene prenosimo.

Na Žabljaku nema organizovanog sakupljanja ljekovitog bilja (ili nije adekvatno organizovano), nema plantažne proizvodnje pojedinih vrsta, a nema ni prerade čitavog biljnog materijala kojeg je na ovom području u velikim količinama. Ovo je još jedan od faktora koji slabi ekonomski položaj žabljačkih farmera. Otuda se očekuje veća zainetesoanost zadruga, privatnog sektora i velikog broja nezaposlenih da se aktivnije uključe u rad na ljekovitom bilju koje pruža mogućnost obavljanja različitih poslova.

8.3 Drvoprerada

S obzirom na raspoložive šumske resurse, jedan od sektora budućeg razvoja žabljačke privrede je svakako drvoprerada. Međutim, nema usklađenosti između eksploatacije šuma, poluprerade i finalne prerade, tj. drvo se ne prerađuje na Žabljaku (izuzev u manjoj mjeri) već se izvozi sirovina, čime je smanjena zaposlenost lokalnog stanovništva i oslabljen ekonomski potencijal Opštine. Pored nekoliko manjih privatnih preduzetnika koji se bave finalnom proizvodnjom u svojim stolarskim radionicama, najveći drvoprerađivač na Žabljaku je kompanija Karapidis bross u vlasništvu grčkih investitora koji proizvode dasku i druge drvene sortimente.

9. Saobraćaj

Bolja saobraćajna infrastruktura preduslov je jačanja sveobuhvatnog privrednog, kulturnog i socijalnog razvoja ne samo opštine Žabljak, već svih naseljenih mjesta.

Drumski saobraćaj

Realizacijom puta Risan – Žabljak izvršena je integracija sjevernog, središnjeg i južnog regiona, a posebno je dat doprinos povezivanju primorskog i kontinentalnog turističkog područja. Put je od izuzetnog značaja za aktiviranje potencijala cijelog regiona.

Magistralni put Žabljak – Šavnik – Nikšić, kao najfrekventnija saobraćajnica u Opštini, osposobljen je za nesmetan i efikasan saobraćaj čime je durmitorsko područje otvoreno prema susjednim regionima što je od izuzetne važnosti za razvoj turizma.

Vazdušni saobraćaj

Projekat izgradnje modernog putničkog aerodroma koji će primati manje avione na teritoriji opštine Žabljak uvršten je u razvojne planove javnog preduzeća „Aerodromi Crne Gore“ i djelimično je urađena projektna dokumentacija. Kako još uvijek nije realizovan projekat izgradnje modernog putničkog aerodroma, to bitno škodi ukupnom razvoju područja, jer Žabljak nije prepoznat kao turistička avio-destinacija. Takođe, još uvijek nema odgovarajuće saobraćajne povezanosti budućeg aerodroma sa primarnom mrežom saobraćajnica u Žabljaku. Isto tako, planovi na izgradnji heliodroma se ne realizuju, iako Opština posjeduje niz pogodnih lokacija za razvoj ekskluzivnog turizma, što takođe donosi štetu ekonomskom prosperitetu Žabljaka.

10. Telekomunikaciona infrastruktura

Telekomunikacioni saobraćaj obavlja se preko telefonske centrale u Žabljaku i dva isturena pretplatnička stepena na Njegovuđi i u Virku. Centrala na Žabljaku je povezana optičkim kablom sa glavnom centralom u Pljevljima. Ovaj prenosni sistem, kao i prenosni sistem do isturenih pretplatničkih stepena (povezanih optičkim kablovima sa centralom na Žabljaku) su prilično dobrog kvaliteta. U Žabljaku postoje ukupno 873 fiksna priključka, a broj korisnika ADSL-a se povećava iz godine u godinu (111 registrovanih korisnika u 2008, do 202 registrovana korisnika u 2010. godini).

11. Elektroenergetska infrastruktura

Snabdijevanje električnom energijom opštine Žabljak se odvija preko jednog dalekovoda 110kV, koji za sada radi pod naponom 35kV sa izvorne napojne trafostanice 110/35 kV Pljevlja 1, a sa 35kV dalekovodom preko Šavnika je povezan na dalekovod 110kV Nikšić – Brezna (radi pod naponom 35kV).

Svi potrošači na konzumnom području Opštine energiju dobivaju preko jedne od dvije postojeće 35/10kV trafostanice pojedinačne instalisane snage 2x4 MVA, što zadovoljava trenutno potrebe u većem periodu godine. U periodu zime, maksimalno opterećenje približava se gornjoj granici. Sa trenutnim kapacitetom trafostanice mogu se podmirivati sadašnje potrebe, ali ne i neke veće.

Ova trafostanica je rađena za transformaciju 110/35kV, iako radi kao 35/10kV. Ukoliko bi u budućnosti došlo do izgradnje novih infrastrukturnih objekata, neophodno je privesti namjeni trafostanicu na 110/35kV, kao što je i bila predviđena. Iz ove trafostanice napaja se i TS 35/10kV Njegovuđa sa 35kV dalekovodom. Trafostanica u Njegovuđi je snage transformatora je 2,35kVA i trenutno zadovoljava kapacitete tog područja.

Na gradskom području je podzemna kablovska mreža 10kV dosta dobrog kvaliteta i 14 trafostanica. U pojedinim dijelovima postoje slučajevi preopterećenja trafostanice i većeg pada napona od dozvoljenog. Na vangradskom području mreža je vazдушna, na pojedinim dionicama je zastarjela i lošeg kvaliteta, a provodnici su malog presjeka. Stubovi su amortizovani u najvećem dijelu i ne odgovaraju propisanim tehničkim uslovima. Vazдушna mreža 0,4kV u većem dijelu ne zadovoljava potrebe potrošača.

U pojedinim djelovima grada izgrađene trafostanice su preopterećene ekspanzijom stambeno-poslovne izgradnje i vikendica, pa dolazi do većeg pada napona od dozvoljenog i nestabilnosti mrežnog napajanja potrošača. Potrebno je uraditi više trafostanica u pojedinim dijelovima grada i to:

- Izgraditi trafostanicu u Pečića Ograde 10/04 kV i 2x630 kVA
- rekonstruisati trafostanicu u Buljevom Podu 10/04 kV i 1x630kVA
- izgraditi trafostanicu u Pejovom dolu 1x630kV
- izgraditi trafostanicu u Starom pazarištu 1x630kV
- izgradnja trafostanice 10/04 kv koja će biti povezana 10kV kablovskim vodom iz trafostanice Pejov do ili iz trafostanice 35/10 kV Žabljak zbog sigurnosti napajanja da se ne bi dešavali česti ispadi.

Takođe je potrebno rekonstruisati mrežu 10kV i ispuniti uslove iz preporuka FC Distribucije da bi se poboljšalo napajanje vodom iz trafostanice do Planinke i Buljevog Poda.

10kV nadzemni vodovi su uglavnom dotrajali (oko 50 godina) i potrebna je rekonstrukcija. Isti slučaj je i sa selima u okolini Njegovuđe. Niskonaponska mreža je dotrajala i potrebna je rekonstrukcija i postavljanje betonskih stubova i samonosivih snopova. U Žabljaku je umjesto nadzemne potrebno postaviti podzemnu mrežu.

12. Komunalni poslovi

12.1 Upravljanje vodama

Primarna i sekundarna vodovodna mreža opštine Žabljak u dužini od preko 120 km, proporcionalno veličini, površini i broju potrošača svrstava se u najduže izgrađene vodovodne mreže koje se nalaze u našem okruženju. Problem snabdijevanja opštine Žabljak sa pitkom vodom sukcesivno se javlja posljednjih godina u avgustu i septembru mjesecu, tako da dotok vode sa izvorišta Oko ispod Crvene grede ne može u tim mjesecima da podmiri realne potrebe stanovništva opštine Žabljak. Stoga je Javno preduzeće za stambeno-komunalnu djelatnost, zaduženo za ove poslove, prinuđeno da eksploatiše vodu iz bunara koji se nalaze u slivu Mlinskog potoka i time obezbijedi pitku vodu potrošačima. U pitanju je neracionalno i neekonomično rješenje koje zbog velikog utroška električne energije finansijski opterećuje opštinsku kasu. U tom pravcu treba tražiti rješenje za pronalaženje novih izvorišta sa kojih bi vodu gravitaciono (slobodnim padom) dopremali do glavnog bazena. Takav primjer je izvorište Modro jezero za koje postoji adekvatno rješenje čime bi se povećao dotok vode do glavnog bazena.

12.2 Upravljanje atmosferskim vodama

Upravljanje atmosferskim vodama dodatni je izazov za nadležno javno preduzeće zbog izostanka adekvatne tehničke opremljenosti za obavljanje ovih poslova. Najčešći kvarovi koji su nastajali na atmosferskoj kanalizaciji bili su izraženi kako u ljetnjem tako i u zimskom periodu. U ljetnjem periodu, zbog rekonstrukcija ulica i presvlačenja asfaltnim podlogama, mnogi šahtovi koji služe za odvod atmosferskih voda nijesu bili zaštićeni usled čega je dolazilo do djelimičnog ili potpunog zatrpavanja otvora te su isti bili van funkcije. Zimski period karakteriše to što se po glavnim gradskim ulicama neadekvatno i nekontrolisano posipala frakcija i tada je često dolazilo do začepjenja ovih odvoda. Potrebno je zaštititi i ograditi sabirni ponor za odvod atmosferskih voda.

12.3 Upravljanje otpadnim vodama

Primarnu kanalizacionu mrežu izgrađenu za sabiranje i odvođenje iskorišćenih i predretiranih voda održava i sa njima gazduje Javno preduzeće, iako je tehnički veoma loše opremljeno za pružanje ovakvih usluga. Do kvarova i začepjenja na kanalizacionoj mreži najčešće dolazi usled nenamjenskog korišćenja sistema mreže, neodgovornog i nemarnog odnosa pojedinih građana i privrednih subjekata. Jedan dio grada nije pokriven mrežom fekalne kanalizacije, pa vlasnici tih stambenih jedinica koriste fekalne septičke jame, koje poslije određenog perioda upotrebe, postaju slabo propusne i iz kojih se izlivaju fekalije. JP ne posjeduje specijalizovano vozilo za crpljenje i pražnjenje septičkih jama, koje bi sigurno bilo od velike pomoći

građanima, a ovo preduzeće upotpunilo bi svoju ponudu sa još jednom vrstom usluge koja je neophodna opštini Žabljak.

12.4 Čistoća

Čišćenje puteva, održavanje javnih površina trotoara i gradskih ulica, odvoz i deponovanje smeća je u nadležnosti JP za stambeno-komunalnu djelatnost. Posebno je izražen problem što određeni broj građana, a i zaposlenih kod privrednih subjekata, smeće ne ubacuje u koševе za smeće, iako su isti prazni. Zbog izgradnje nelegalnih individualnih objekata koji su imali za posljedicu formiranje divljih deponija, Preduzeće se suočavalo sa dodatnim problemima gdje se trebala angažovati dodatna radna snaga, kako bi se otpad, šut i smeće od istih sakupili u koševе, a potom ih odvoziti na gradsku deponiju. JP za stambeno komunalnu djelatnost dobro je snabdjeveno sa količinom koševa za odlaganje smeća, s tim što u gradskom jezgru problem predstavlja njihovo postavljanje na određene lokalitete.

Problem predstavlja gradska deponija koja je privremenog karaktera, što će se prevazići formiranjem zajedničke deponije za opštine Žabljak i Pljevlja.

12.5 Održavanje puteva (gradskih, lokalnih i nekategorisanih)

Održavanje i čišćenje snijega u gradu, na lokalnim i nekategorisanim putevima kao i u prigradskim naseljima odvija se uz velike napore i poteškoće jer iziskuje znatna materijalna i finansijska ulaganja, prije svega zbog dotrajalosti mehanizacije. Problem za održavanje su ulice koje nijesu izgrađene po urbanističkim i građevinskim standardima, što umnogome otežava njihovo kvalitetno čišćenje. Konfiguracija zemljišta na kojem su izgrađeni ovi putevi iziskuje velike fizičke napore za operatere na radnim mašinama, i dodatno doprinosi habanju mašina koje se koriste.

Specifičnost Žabljaka ogleda se u razgranatoj mreži seoskih puteva koji se, zbog nedostatka finansijskih sredstava, nedovoljno održavaju. Održavanje seoske putne infrastrukture redovna je aktivnost JK za stambeno komunalnu djelatnost, ali usljed nedostatka finansijskih sredstava, često biva zanemarena.

12.6 Održavanje javne rasvjete

JP za stambeno komunalnu djelatnost takođe je zaduženo za održavanje javne rasvjete. Pored neredovne naplate za izvršene usluge (što nije samo problem sa ovim segmentom njihove djelatnosti), troškovi održavanja se povećavaju zbog nemarnosti i namjerne štete građana koji lome i oštećuju objekte javne rasvjete (lom kugli, sijalica i prigušnica, nakrivljivanje i lom stubova, odvrtanje poklopaca na elektronskom dijelu javne rasvjete i sl.).

12.7 Održavanje groblja i gradske kapele

Održavanje groblja i gradske kapele takođe je djelatnost u nadležnosti JP za stambeno komunalnu djelatnost. U funkcionisanju ovoga organizacionog dijela postoji problem revidencije grobnih mjesta i ne prihvatanje produženja zakupa od strane određenog broja nasljednika umrlih lica. Evidentan je nedostatak prostora za sahranjivanje umrlih lica i izgradnju grobnica.

13. Administrativni kapaciteti

Organi opštine su Skupština opštine i Predsjednik opštine. Skupština opštine je predstavnički organ građana opštine. Predsjednik opštine je izvršni organ opštine.

Skupština opštine je obrazovala Službu skupštine koja vrši stručne i druge poslove za potrebe Skupštine, radnih tijela Skupštine, odbornika u Skupštini i određene poslove za klubove odbornika. Ukupan broj zaposlenih je pet (5).

Skupština opštine je i osnivač: JP za stambeno-komunalnu djelatnost Žabljak, JU Centar za kulturu Žabljak i Turističke organizacije Opštine Žabljak.

Lokalna uprava Opštine Žabljak organizovana je po službama, odnosno organima na sledeći način:

- Služba Predsjednika Opštine,
- Služba Glavnog administratora,
- Sekretarijat za finansije i ekonomski razvoj,
- Sekretarijat za upravu i društvene djelatnosti,
- Sekretarijat za uređenje prostora, zaštitu životne sredine i komunalno stambene poslove,
- Služba zaštite i spašavanja,
- Agro-biznis info centar.

U okviru gore navedenih službi i organa angažovano je ukupno 48 zaposlenih, od čega je njih 25 sa visokom stručnom spremom. Lokalna uprava suočava se sa problemom nedostatka adekvatnog kadra i potrebom za stalnom edukacijom i usavršavanjem trenutno zaposlenih. U tom smislu, obuka i specijalizacija kadrova u organima lokalne uprave, kao i u javnim preduzećima čiji je osnivač lokalna uprava predstavljaju redovnu aktivnost. U sklopu zakonske obaveze, lokalna uprava planira izradu Akcionog plana za mlade, koji bi moguće značio i osnivanje kancelarije za mlade. S obzirom da ljudske ali i prostorne kapacitete raspoložive u Opštini, najverovatnije će se predviđene aktivnosti pridodati postojećoj Kancelariji za prevenciju narkomanije.

U okviru Javnog preduzeća za stambeno-komunalnu djelatnost radi 48 zaposlenih od čega njih troje sa visokom stručnom spremom i dvoje sa višom. U Centru za kulturu radi 9 zaposlenih, od čega dvoje sa visokom stručnom spremom¹³.

Takođe, u opštini Žabljak funkcioniše i lokalna Turistička organizacija koja ima za cilj promociju Žabljaka kao turističkog centra za zimski i ljetnji turizam.

Već dugi niz godina, lokalnu upravu karakteriše nedostatak mladih stručno osposobljenih ljudi u većini službi i organa. Posljedično, dešava se da zaposleni sa neadekvatnim obrazovnim kvalifikacijama obavljaju određene poslove. Posebno ograničenje predstavlja neadekvatan radni prostor kod većine službi i organa. U većini slučajeva, službe su smeštene u malim i nefunkcionalnim kancelarijama, sa starim i dotrajalim inventarom. Iako postojeći kapaciteti opslužuju trenutne potrebe lokalne uprave, informatička osposobljenost kadrova, kao i tehnička opremljenost se moraju poboljšati..

Mehanizacija kojom raspolaže Javno komunalno preduzeće zasad zadovoljava potrebe i zahtjeve građana, iako je dotrajala i zahtijeva modernizaciju i bolju opremljenost pogotovo za pružanje usluga u zimskom periodu.

U okviru Centra za kulturu postoji moderna renovirana sala koja zadovoljava uslove za održavanje pozorišnih predstava, umjetničko-zabavnih programa, festivala, izložbi različitog karaktera i prikazivanje filmova (bioskop). I pored uslova koji postoje, ne može se reći da su kapaciteti iskorišteni. Relativno mali broj kulturnih dešavanja u Žabljaku odvija se u organizaciji resornog ministarstva, u okviru projekta „Crna Gora jedna kulturna adresa“.

¹³ Podaci se odnose na period april 2012. godine.

U opštini Žabljak takođe posluju Centar za razvoj Durmitorskog područja, koji su osnovali Ministarstvo ekonomije, te opštine Žabljak, Šavnik i Plužine i NVO Društvo prijatelja Durmitora. U okviru Centra za razvoj koji je formiran kao društvo sa ograničenom odgovornošću posluje i biznis centar, inicijativa pokrenuta od Direkcije za mala i srednja preduzeća (2005.godine). Centar se bavi pružanjem savjetodavnih usluga preduzetnicima i predstavnicima malih i srednjih preduzeća, kao i informisanjem o temama bitnim za privredni sektor.

Uz Centar za razvoj aktivan je i Agrobiznis centar čiji su osnivači opština Žabljak i resorno Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja. Zamisao je da Agrobiznis centar bude jezgro stručne službe za sveukupni agrokonsalting, što podrazumijeva vođenje poljoprivrednih proizvođača od početka procesa proizvodnje do plasmana proizvoda kao i savjetovanje za one koji hoće da koriste podsticajne kredite Investiciono-razvojnog fonda, Ministarstva poljoprivrede i poslovnih banaka. Djelovanje Agrobiznis centra se zasniva na organizovanju poljoprivrednika, njihovoj proizvodnji i zajedničkom nastupu na tržištu, pospješivanju njihove saradnje s državnim i lokalnim institucijama, pružanju savjetodavnih usluga preko mreže eksperata iz različitih oblasti poljoprivredne proizvodnje kao i usluga preko mreže stručnjaka iz različitih oblasti poljoprivredne proizvodnje kao i usluga osnivanja upisa u registar i obuke za rad udruženja i agrokooperativa poljoprivrednih proizvođača. Partneri Agrobiznis centra u dosadašnjem radu su: lokalna samouprava opštine Žabljak, Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja, Poljoprivredni fakultet - Podgorica, zemljoradničke zadruge iz Žabljaka, te Turistička organizacija Žabljaka. Pored Agrobiznis centra, pružanjem podrške poljoprivrednim proizvođačima bave se i Služba za selekciju stoke i Savjetodavna služba za biljnu proizvodnju.

13.1 Prostorno-planska i strateška dokumenta opštine Žabljak

Opština Žabljak odnedavno ima usvojenu Odluku o izmjenama Detaljnog urbanističkog plana Opštine kojom su proširene granice obuhvata. Takođe, nedavno je usvojen Prostorno urbanistički plan za cijelu Opštinu, kao i studija lokacije „Kovačka Dolina I“ obuhvata 12ha, koja predviđa ugostiteljsko-turističke kapacitete, hotele, vikend naselja i prateće sadržaje. U pripremi su još dvije studije lokacije „Borje I“ i „Borje II“, kao i DUP Javorovača i DUP-ovi za hotele Jezera i Planinka. Postojeći Prostorni plan posebne namjene koji se odnosi na NP Durmitor će najvjerovatnije biti predmet izmjena s obzirom da se dio teritorije izmješta iz NP, a da se nadoknađuje teritorijom opštine Šavnik. U toku je i priprema Plana posebne namjene za Durmitorsko područje koji obuhvata opštine Žabljak, Šavnik, Plužine i dio opštine Pljevlja.

Svake godine usvaja se Program uređenja prostora kojim se definišu investicione aktivnosti za narednu godinu, a Opština takođe ima usvojen Plan upravljanja otpadom 2010-2014. i Lokalni akcioni plan za biodiverzitet, usvojen 2011. godine.

13.2 Kapitalni budžet Opštine

U prethodnom periodu, u saradnji sa nacionalnim vlastima i donatorima, opština Žabljak izvršila je značajne investicije u objekte infrastrukture i kapitalne objekte. Samo u periodu 2004-2009. godine, ukupno je uloženo 7,05 miliona eura, prioritarno u građevinske objekte i putnu infrastrukturu.

Ekonomska kriza uticala je na slabiju realizaciju kapitalnog budžeta u 2010. godini koji je izvršen tek u iznosu od 50% (511.430,70 eura u odnosu na planirani milion eura), pri čemu je najveći dio sredstava bio usmjeren na otplatu dugova (nešto više od 70%). Sličan trend je nastavljen u 2011. godini, koja je završena rebalansom budžeta.

Tabela 10: Ostvareni budžeti opštine Žabljak u periodu 2006-2011. godina i plan budžeta za 2012. godinu

God.	Ukupni budžet	Operativni	Kapitalni
2006	809.615,45	608.809,36	109.660,30
2007	2.569.183,50	852.013,10	317.398,53
2008	3.089.597,82	1.194.104,74	1.709.778,52
2009	1.867.734,36	1.007.783,73	856.485,79
2010	1.356.931,44	839.139,92	511.430,70
2011	1.183.976,82	730.786,05	439.611,57

Izvor: Sekretarijat za finansije i ekonomski razvoj

Analiza ostvarenih budžeta pokazuje da je u prethodnih šest godina, opština Žabljak izdvajala, u prosjeku, oko trećine budžeta za kapitalne investicije. Ta izdvajanja bila su najniža u 2007. godini (svega 12,4% ukupnog budžeta), a najznačajnija u 2008. godini kada je 55,3% ukupnog budžeta usmjereno na kapitalne investicije.

13.3 Kapaciteti opštine Žabljak za korišćenje sredstava iz EU fondova

Crna Gora, kao zemlja kandidat za članstvo u Evropsku uniju, ima mogućnost korišćenja sredstava iz Instrumenta za pred-pristupnu pomoć. Opština Žabljak, kao i sve ostale lokalne samouprave u Crnoj Gori, ima mogućnost da koristi sredstva iz dostupnih fondova Instrumenta za predpristupnu pomoć. Iskorišćenost dostupnih fondova u velikoj mjeri zavisi od kapaciteta lokalnih samouprava da pripreme i implementiraju projekte.

Trenutno u opštini Žabljak, pored svojih redovnih poslova, tri zaposlena su angažovana na poslovima pripreme i sprovođenja projekata finansiranih iz dostupnih EU fondova. U narednom periodu očekuje se povećanje broja zaposlenih na ovim poslovima, iz reda već uposlenih službenika/namještenika, dok prije dvije godine Opština nije imala zaposlene koje se bave pisanjem i pripremom projekata finansiranih iz EU fondova. Porast broja zaposlenih koji se bavi ovim poslovima, ukazuje da je Opština prepoznala značaj korišćenja EU fondova i jačanja kadrovske osnove. Međutim, još uvijek ne postoji formirana jedinica za pripremu i sprovođenje projekata finansiranih iz EU sredstava.

Jedan broj zaposlenih koji radi na ovim poslovima, prošli su obuke za pripremu, sprovođenje, evaluaciju i monitoring EU projekata. Ipak, kapaciteti za pripremu i sprovođenje EU projekata su na srednjem nivou i potrebno je dalje usavršavanje.

U prethodnom periodu opština Žabljak je imala mogućnost da koristi sredstva iz Prekograničnih programa saradnje (CBP) prvog i drugog poziva CBP Srbija - Crna Gora (alokacija 2007 i 2008, 2009, 2010, 2011) i CBP Bosna i Hercegovina – Crna Gora (alokacija 2007 i 2008, alokacija 2009 i 2010) i iz EU grant šeme za male infrastrukturne projekte, koje je objavila delegacija Evropske unije u Crnoj Gori.

Prema dostupnim informacijama, opština Žabljak aplicirala je sa dva projekta prijedloga, u vrijednosti od 100.000 EUR na navedene pozive, ali nijedan nije prihvaćen za finansiranje.

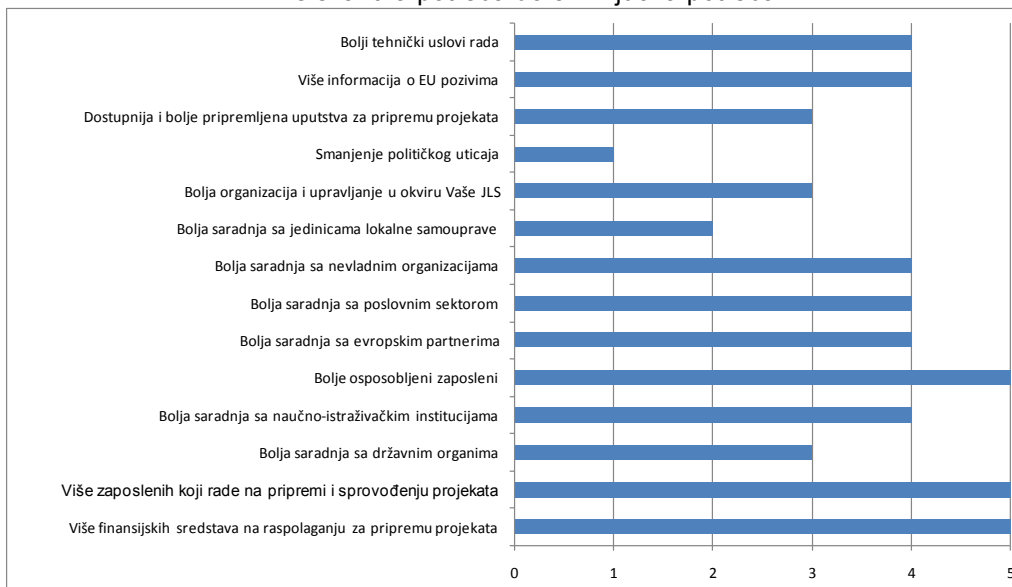
Ključne potrebe, za jačanje apsorpcionih kapaciteta u opštini Žabljak, prepoznate su u:

- većim finansijskim sredstavima na raspolaganju za pripremu i sprovođenje projekata,
- većem broju zaposlenih koji rade na pripremi i sprovođenju projekata, i
- bolje osposobljenim zaposlenima.

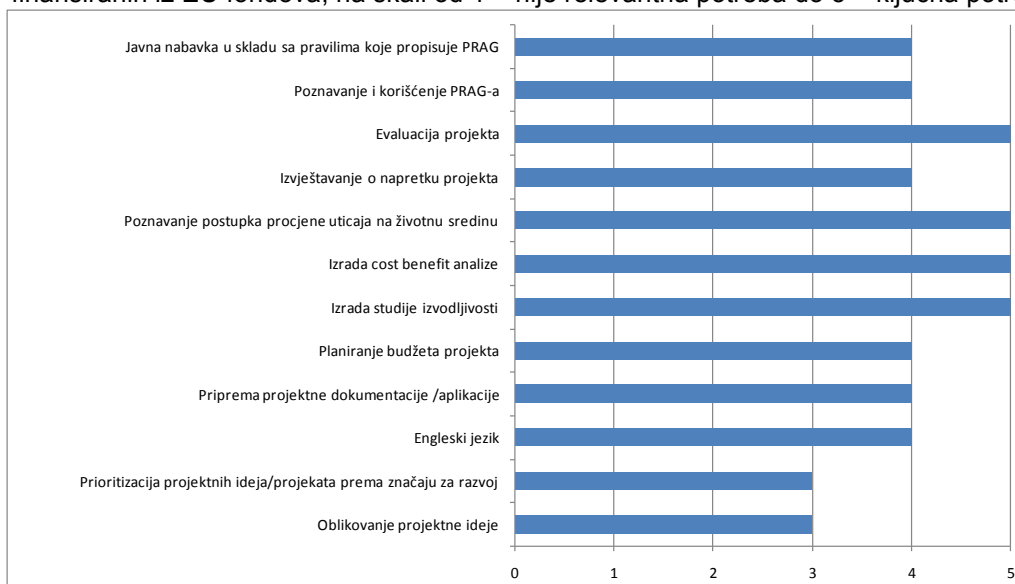
Kada su u pitanju specifične vještine pripreme i sprovođenja projekata finansiranih iz EU fondova, postoji najveća potreba za sljedećim vještinama:

- Izradastudije izvodljivosti,
- Izradaanalize troškova i koristi/cost benefit analiza;
- Poznavanje postupka procjene uticaja na životnu sredinu,
- Evaluacijaprojekta.

Grafik 10. Ocjena prioriteta potreba za jačanjem apsorpcionih kapaciteta opštine, na skali od 1 – nije relevantna potreba do 5 – ključna potreba¹⁴

Grafik 11. Ocjena prioriteta potreba za jačanje specifičnih vještina pripreme i sprovođenja projekata finansiranih iz EU fondova, na skali od 1 – nije relevantna potreba do 5 – ključna potreba¹⁵

¹⁴ Izvor: Centar za preduzetništvo i ekonomski razvoj (CEED), Analiza kapaciteta jedinica lokalne samouprave u Crnoj Gori za privlačenje sredstava iz EU fondova, 2011

¹⁵ Isto

SWOT ANALIZA

Na osnovu prethodne analize postojećeg stanja, urađen je prikaz prednosti, slabosti, šansi i opasnosti, odnosno rizika koji su vezani za dalji razvoj opštine Žabljak. Princip djelovanja treba da je zasnovan na jačanju prednosti i iskorišćavanju šansi koje postoje, kao i na eliminisanju slabosti i preventivnog djelovanja u odnosu na identifikovane rizike.

Prednosti	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> • Povoljan geografski položaj i dobra drumska saobraćajna povezanost • Prirodni resursi (prostor, reljef, hidrografija, klima, vegetacija, mineralne sirovine) • Relativno dobro sačuvana životna sredina (vazduh, voda, zemljište) • Poseban režim zaštite prostora (sa akcentom na NP Durmitor) • Bogatstvo flore i faune • Očuvanje autohtonih vrsta (sorte i rase) • Raspoloživo kulturno-istorijsko nasljeđe sa potencijalom za razvoj kulturnog turizma • Veliki potencijal za razvoj planinskog turizma tokom obje turističke sezone, kao i sirovine za razvoj drvoprerade i zemljišnog resursa za razvoj poljoprivrede • Usvojen lokalni akcioni plan za biodiverzitet • Usvojen prostorno – urbanistički plan i plan posebne namjene (npr. Durmitor) • Dobro organizovana lokalna uprava, adekvatno tehnološki opremljena • Na teritoriji opštine postoje ispostave državnih organa 	<ul style="list-style-type: none"> • Relativno mali broj stanovnika, nepovoljne starosne strukture • Migracije selo-grad • Mali broj sklopljenih brakova i pad nataliteta • Nedostatak potpune usluge zdravstvene zaštite • Slabe šanse za zapošljavanje • Nedostatak sadržaja zabavnog i sportskog karaktera • Neiskorišćenost kulturno-istorijskog nasljeđa za razvoj integralnog turističkog proizvoda • Nedostatak visokih i ferijalnih kategorija smještaja • Nedovoljno razvijeni prerađivački kapaciteti u sektoru drvoprerade • Nepostojanje sistema za prečišćavanje otpadnih voda • Nepostojanje željezničkog i vazdušnog saobraćaja • Nepostojanje kvalitetne vodovodne, kolektorske i elektro mreže • Nepoštovanje zakonske regulative (ekspolatisanje šuma) • Niska ekološka svijest građana o zaštiti životne sredine • Neadekvatno odlaganje čvrstog otpada • Nepovoljna kvalifikaciona struktura i višak zaposlenih u lokalnoj upravi • Neadekvatni prostorni kapaciteti u kojima su smješteni organi lokalne uprave • Slabo poznavanje stranih jezika među zaposlenima u lokalnoj upravi • Nedostatak stručnjaka specijalista • Kadrovi koji se bave EU fondovima pored toga obavljaju i druge poslove

Šanse	Opasnosti
<ul style="list-style-type: none"> • Diversifikacija turističke ponude kroz razvoj različitih vrsta turizma (kulturni, rekreativni, sportski, medicinski, lovni i ribolovni itd.) • Očuvana životna sredina i raznovrstan biodiverzitet u funkciji razvoja turističkog proizvoda Žabljaka • Razvoj organske poljoprivrede • Dalji razvoj drvno-prerađivačke industrije • Mogućnost za eksploataciju mineralnih sirovina (pijesak i šljunak) i njihova dalja prerada i dorada • Mogućnost otkupa i prerade bilja i ljekobilja • Privlačenje investitora koji će uložiti u Žabljak • Mogućnost osnivanja regionalnog NP • Iskorišćavanje obnovljivih resursa energije (biomasa, sunce, vjetar) • Mogućnosti za finansiranje kroz MIDAS projekat i Investiciono razvojni fond (IRF) • Međuopštinska saradnja u rješavanju zajedničkih infrastrukturnih problema • Unapređenje međusobne saradnje državnih institucija i JLS • Finansiranje iz EU fondova 	<ul style="list-style-type: none"> • Negativni demografski trendovi i migracije • Dalje produbljivanje ekonomske krize; nedostatak sredstava za realizaciju infrastrukturnih projekata i neizvršenje kapitalnog budžeta • Nedostatak kredita za finansiranje privrede • Stihijsko djelovanje u domenu zaštite životne sredine • Povećanje troškova održavanja infrastrukture • Neplanska eksploatacija šuma i pijeska • Obolijevanje šuma – invazija biljnih i životinjskih štetočina • Neplanska eksploatacija ljekovitog bilja • Neplanska izgradnja

STRATEŠKI CILJ RAZVOJA OPŠTINE ŽABLJAK (VIZIJA)

Na osnovu analize stanja, urađene SWOT analize i prepoznatih potencijala za razvoj opštine Žabljak, u okviru ovog Strateškog plana razvoja, a za period 2012-2016. godine, definiše se sledeći strateški cilj razvoja opštine Žabljak (vizija):

U 2016. godini, Žabljak je prepoznatljiv planinski turistički centar sa očuvanim biodiverzitetom, koji zadovoljava raznovrsna interesovanja posjetilaca i obezbeđuje visok kvalitet života svom stanovništvu.

PRIORITETI I MJERE

Ostvarenje definisane vizije moguće je zahvaljujući projektima koji će biti razvijeni u okviru prioriternih oblasti intervencije i mjera, koje predstavljaju okvir za izradu konkretnih razvojnih projekata. U tabeli koja slijedi dat je pregled prepoznatih prioriteta i mjera koji su od značaja za ostvarenje vizije opštine Žabljak, kao i pojedinačnih projekata čijom realizacijom se ostvaruje zacrtana vizija.

Prioritet 1	Razvoj komunalne, javne i putne infrastrukture
Mjera 1.1	Poboljšanje infrastrukture u gradskom i seoskom području
	1. Projekat: Postavljanje/Zamjena rasvjete i izgradnja trotoara u gradskom dijelu Žabljaka
	2. Projekat: Izgradnja trafostanice "Pejov Do" i trafostanice "Staro Pazarište"
	3. Projekat: Izmještanje trafostanice u ulici Vuka Karadžića i izgradnja nastavka ulice Vuka Karadžića do Durmitorske ulice
	4. Projekat: Izgradnja fekalne kanalizacije u naselju Staro Pazarište (nastavak Mojkovačke ulice)
	5. Projekat: Postavljanje sistema za prečišćavanje otpadnih voda u opštini Žabljak
	6. Projekat: Izgradnja parking prostora
	7. Projekat: Izgradnja sportske dvorane Žabljaku
	8. Projekat: Izgradnja fekalne kanalizacije u Durmitorskoj ulici (zaobilaznica)
	9. Projekat: Rekonstrukcija cjevovoda za snabdijevanje pijaćom vodom Modro jezero-Razvršje, Crvena greda-Sabirni bazen
	10. Projekat: Regionalna deponija u Pljevljima i uklanjanje divljih deponija
	11. Projekat: Uređenje zelenih površina u centru grada
	12. Projekat: Nabavka specijalizovanog vozila za čišćenje putne infrastrukture u zimskom periodu
Mjera 1.2	Stvoriti uslove za sportske, kulturne i obrazovne aktivnosti stanovništva i gostiju
	13. Projekat: Rekonstrukcija i uređenje školskog sportskog terena
	14. Projekat: Osnivanje lokalne radio stanice
	15. Projekat: Izrada akcionog plana za mlade
Prioritet 2	Zaštita biodiverziteta i održivo korišćenje raspoloživih resursa
Mjera 2.1	Korišćenje obnovljivih izvora energije i poboljšanje energetske efikasnosti
	16. Projekat: Izrada studije izvodljivosti za toplifikaciju grada
	17. Projekat: Uvođenje mjera energetske efikasnosti u školi – zamjena radijatora
Prioritet 3	Razvoj privrede i lokalne ekonomije
Mjera 3.1	Poboljšanje poslovnog ambijenta
	18. Projekat: Izrada lokalne planske dokumentacije
	19. Projekat: LSL "Reciklažno dvorište i pretovarna stanica"
	20. Projekat: Izrada vodiča za investitore
	21. Projekat: Organizovanje foruma sa vlasnicima privatizovanih kompanija i potencijalnim investitorima
Mjera 3.2	Razvoj poslovne infrastrukture
	22. Projekat: Razvoj i promovisanje poslovnih zona
Prioritet 4	Unapređenje turističke ponude
Mjera 4.1	Unapređenje turističke ponude i diversifikacija
	23. Projekat: Uređenje postojećih skijališta i projektovanje novih
Mjera 4.2	Zaštita i očuvanje postojećih kulturno-istorijskih obilježja
	24. Projekat: Zaštita i valorizacija kulturno istorijskih spomenika i spomenika graditeljstva
Mjera 4.3	Integrisanje lokalne poljoprivredne proizvodnje u turističku ponudu
Prioritet 5	Unapređenje poljoprivredne proizvodnje
Mjera 5.1	Očuvati autohtone tradicionalne proizvode kroz brendiranje
	25. Projekat: Izrada Priručnika «Podizanje konkurentnosti kroz sistem zaštite oznaka geografskog porijekla»
Mjera 5.2	Razvijanje zadrugarstva i kooperativa
	26. Projekat: Objedinjavanje kapaciteta za podršku razvoju poljoprivrede
	27. Projekat: Razvoj zadruga (kooperativa) na Durmitorskom području

PROJEKTI

Slijedi pregled predloženih projekata sa više informacija o realizaciji svakog od njih, uključujući: kratak opis projekta, predložene aktivnosti, očekivane rezultate i indikatore, partnere i okvirni budžet, ukoliko je moguće napraviti procjenu. Za pojedine projekte u trenutku izrade Strateškog plana nisu poznati svi detalji. Ovo se posebno odnosi na neophodna budžetska sredstva, kao i pojedine indikatore. Neophodna sredstva u okviru pojedinih projekata zahtijevaju da se prethodno uradi glavni projekat, dok neki indikatori nisu kvantifikovani, iako su definisani. Prilikom dalje razrade projekata, svi nedostajući elementi biće definisani unaprijed.

Projekat 1: Postavljanje/Zamjena rasvjete i izgradnja trotoara u gradskom dijelu Žabljaka
Prioritet 1: Razvoj komunalne, javne i putne infrastrukture
Mjera1.1: Pобољшanje infrastrukture u gradskom i seoskom području
Aktivnosti: <ul style="list-style-type: none"> - Izrada idejnog projekta i proračun troškova za svaki od pod projekata pojedinačno - Raspisivanje tendera za izbor izvođača radova - Izvođenje radova u skladu sa projektom - Praćenje izvođenja radova
Opis projekta: <p>Javna i putna infrastruktura su od velikog značaja za kvalitet življenja stanovništva na određenom području. Stoga je veoma važno da se u Žabljaku sprovedu aktivnosti koje imaju za cilj podizanje nivoa bezbjednosti svih učesnika u saobraćaju (izgradnja trotoara i postavljanje nepostojeće i zamjena postojeće neadekvatne rasvjete). Ovim projektom obuhvaćeno je nekoliko lokacija na kojima je neophodna intervencija, a iste obuhvataju:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ul. Narodnih heroja - zamjena rasvjete i izgradnja trotoara (izgradnja rasvjete na relaciji od centra grada do Ski hotela, ukupne dužine 500m; potrebno je postaviti i razvesti instalacije na 33 stuba; izgradnja trotoara na relaciji od kuće Mićuna Karadžića do Ski hotela, ukupno 180m) - ul. Jovana Cvijića - izgradnja trotoara na relaciji od hotela Durmitor do naplatne rampe Nacionalnog parka, ukupne dužine 500m. - ul. Svetog Save - izgradnja trotoara na relaciji od pumpe do Vlajkove krivine, ukupne dužine 230m - Vlajkova krivina do Usijeka - izgradnja trotoara i postavljanje rasvjete na relaciji puta Žabljak – Šavnik, od 1200m sa ukupno 88 stubova za rasvjetu do raskrsnice prema Savinom kuku. - Izgradnja trotoara i rasvjete od zaobilaznice do „Durmitorskih bungalova“ - Izgradnja ulice u Tmajevcima
Očekivani rezultati: <ul style="list-style-type: none"> - Poboљšana infrastruktura na šest lokacija (ul. Narodnih heroja, ul. Jovana Cvijića, ul. Svetog Save, od Vlajkove krivine do Usijeka, od zaobilaznice do „Durmitorskih bungalova“, ulica u Tmajevcima). - Bezbjednije kretanje pješaka i drugih učesnika u saobraćaju
Ciljne grupe: <ul style="list-style-type: none"> - Stanovnici opštine Žabljak - Turisti
Indikatori: <p>Izgrađena rasvjeta na relaciji od centra grada do Ski hotela, ukupne dužine 500m sa 33 stuba za rasvjetu Izgrađen trotoar 180m na relaciji od kuće Mićuna Karadžića do Ski hotela Izgrađen trotoar 230m na relaciji od pumpe do Vlajkove krivine Izgrađen trotoar 1200m i postavljena rasvjeta sa 88 stubova na relaciji puta Žabljak – Šavnik Izgrađen trotoar i postavljena rasvjeta od zaobilaznice do „Durmitorskih bungalova“ Izgrađena ulica u Tmajevcima dužine</p>
Potencijalni partneri: <ul style="list-style-type: none"> - Javno preduzeće za stambeno–komunalnu djelatnost - Opština Žabljak - Preduzetnici u opštini Žabljak
Rizici: <p>Nedostatak finansijskih sredstava Neuspješan odabir izvođača radova Loši vremenski uslovi koji mogu da spriječe završetak radova na rekonstrukciji i izgradnji u zadatom roku</p>
Monitoring i evaluacija: <p>Nadzorni organ koji će primiti radove prema idejnom projektu i pratiti realizaciju.</p>
Period implementacije: 6 mjeseci po lokaciji – ukupno 36 mjeseci
Budžet: Biće određeno naknadno

Projekat 2: Izgradnja trafostanice "Pejov Do" i trafostanice "Staro Pazarište"
Prioritet 1: Razvoj komunalne, javne i putne infrastrukture
Mjera 1.1: Pобоljšanje infrastrukture u gradskom i seoskom području
Aktivnosti: - Izrada idejnog projekta za trafostanice - Raspisivanje tendera i odabir izvođača radova - Izvođenje radova u skladu sa projektom - Praćenje izvođenja radova
Opis projekta: Snabdijevanje električnom energijom u Opštini obavlja se preko dvije postojeće 35/10kV trafostanice, što donekle zadovoljava potrebe u većem dijelu godine. Međutim, u zimskom periodu, dolazi do problema u snabdijevanju električnom energijom. Takođe, u pojedinim dijelovima grada postojeće trafostanice su preopterećene uslijed ekspanzije stambeno-poslovne izgradnje i vikendica, pa dolazi do čestog pada napona i nestabilnosti u napajanju. Iz tog razloga, potrebno je izgraditi trafostanice i to: <ul style="list-style-type: none"> • izgraditi trafostanicu u Pejovom dolu 1x630kV • izgraditi trafostanicu u Starom pazarištu 1x630kV
Očekivani rezultati: Pобоljšanje snabdijevanja električnom energijom u naseljima Pejov do i Staro Pazarište
Ciljne grupe: - Stanovnici Pejovog dola i Starog Pazarišta - Stanovnici Žabljaka
Indikatori: Izgrađena trafostanica na Pejovom Dolu 1x630kV Izgrađena trafostanica na Starom Pazarištu 1x630kV
Potencijalni partneri: Opština Žabljak
Rizici: Neuspješan odabir izvođača radova Ograničena budžetska sredstva opštine
Monitoring i evaluacija: Praćenje izvođenje radova od strane nadzornog organa
Period implementacije: 1 godina
Budžet: 100.000 EUR 100% Opština

Projekat 3: Izmještanje trafostanice u ulici Vuka Karadžića i izgradnja nastavka ulice Vuka Karadžića do Durmitorske ulice
Prioritet 1: Stvoriti uslove za rad i kvalitetan život ljudi
Mjera 1.1: Pобоljšanje infrastrukture u gradskom i seoskom području
Aktivnosti: - Raspisivanje tendera i odabir izvođača za izmještanje trafostanice - Izvođenje radova - Praćenje izvođenja radova - Raspisivanje tendera i odabir izvođača za izgradnju ulice Vuka Karadžića do Durmitorske ulice - Izvođenje radova - Praćenje izvođenja radova
Opis projekta: Izmještanje trafostanice na drugu lokaciju, iz razloga što se nalazi na zemljištu koje je prodato investitoru. Ovo izmještanje je planirano i ranije, ali se ispostavilo da zahtijeva mnogo veća ulaganja. Nakon premještanja trafostanice, planira se nastavak izgradnje ulice Vuka Karadžića i spajanje sa Durmitorskom ulicom.
Očekivani rezultati: Unaprijeđena saobraćajna infrastruktura u ovom dijelu grada Uklonjena trafostanica sa zemljišta u privatnom vlasništvu (omogućavanje potencijalnom investitoru da počne sa izgradnjom planiranog objekta).
Ciljne grupe: - Stanovnici opštine Žabljak - Vlasnik zemljišta na kojem je trafostanica
Indikatori: Izgrađena ulica Vuka Karadžića definisane dužine kao po projektu Druga lokacija trafostanice
Potencijalni partneri: Vlasnik zemljišta na kojem je trafostanica Opština Žabljak
Rizici: Ograničena budžetska sredstva opštine Poteškoće u pronalaženju odgovarajućeg izvođača radova Izmještanje trafostanice zahtijeva mnogo veću intervenciju, može dovesti do komplikacija na elektroenergetskoj mreži
Monitoring i evaluacija: Praćenje izvođenja radova od strane nadzornog organa
Period implementacije: 1 godina
Budžet: 300.000 EUR Opština, uz učešće privatnog investitora na čijem zemljištu se nalazi trafostanica

Projekat 4: Izgradnja fekalne kanalizacije u naselju Staro Pazarište (nastavak Mojkovačke ulice)
Prioritet 1: Razvoj komunalne, javne i putne infrastrukture
Mjere 1.1: Poboljšanje infrastrukture u gradskom i seoskom području
Aktivnosti: <ul style="list-style-type: none"> - Izrada idejnog projekta i potrebne dokumentacije za izgradnju fekalne kanalizacije - Raspisvanje tendera i odabir izvođača - Postavljanje sistema kanalizacije - Monitoring izvođenja radova
Opis projekta: <p>Jedan dio grada (naselje Staro Pazarište) nije pokriven kanalizacionom mrežom, pa vlasnici tih stambenih jedinica koriste fekalne septičke jame, koje poslije određenog vremena upotrebe, postaju slabo propusne i izlivaju se. Javno Preduzeće za stambeno-komunalnu djelatnost ne posjeduje specijalizovano vozilo za crpljenje i pražnjenje septičkih jama, te stoga je neophodno izgraditi fekalnu kanalizaciju u ovom naselju.</p>
Očekivani rezultati: <ul style="list-style-type: none"> - Priklučenje naselja Staro Pazarište na postojeću kanalizacionu mrežu u opštini Žabljak - Unapređenje stanja životne sredine
Ciljne grupe: Stanovnici naselja Staro Pazarište
Indikatori: <ul style="list-style-type: none"> - Broj objekata koji će se priključiti na fekalnu kanalizaciju - Stepenn zagađenosti smanjen nakon perioda od godinu dana u odnosu na početno stanje
Potencijalni partneri: <ul style="list-style-type: none"> - Ministarstvo održivog razvoja i turizma - Međunarodne agencije za zaštitu životne sredine - Opština Žabljak
Rizici: Neuspješan odabir izvođača radova Vremenski uslovi ne dozvoljavaju završetak radova na vrijeme (u zadatom roku)
Monitoring i evaluacija: Formiranje tima koji će pratiti i nadzirati radove na izgradnji fekalne kanalizacije.
Period implementacije: 1 godina
Budžet: 70.000 EUR 100% Opština

Projekat 5: Postavljanje sistema za prečišćavanje otpadnih voda u opštini Žabljak
Prioritet 1: Razvoj komunalne, javne i putne infrastrukture
Mjera 1.1: Poboljšanje infrastrukture u gradskom i seoskom području
<p>Aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Izrada/priprema potrebne projektne/tehničke dokumentacije - Raspisavanje tendera i odabir izvođača za postavljanje sistema za prečišćavanje otpadnih voda - Izvođenje radova - Monitoring izvođenja radova
<p>Opis projekta:</p> <p>Prema Strateškom Master planu za upravljanje otpadnim vodama u centralnom i sjevernom regionu Crne Gore, predviđena je izgradnja sistema za prečišćavanje otpadnih voda u opštini Žabljak.</p> <p>Kanalizacione cijevi bez postrojenja za prečišćavanje izazivaju takvo zagađenje koje je, kada bi se uporedilo, veće od zagađenja koje bi prouzrokovalo izlivanje septičke jame. U opštini Žabljak, trenutno mjesto ispusta otpadnih voda je ponor u krečnjaku. Prema studiji koja je urađena od strane Geološkog Instituta, zagađene vode na kraju dolaze u rijeku Taru (oko 15 Km ka sjeveroistoku), što svakako utiče na njen kvalitet. Međutim, zbog nepostojanja stanice na mjestu analize, ove informacije ne mogu biti provjerene. S obzirom na veoma mali protok otpadnih voda kroz kanalizacionu mrežu u Žabljaku i na veliku daljinu, čini se da Žabljak ne može imati bitan uticaj kada je u pitanju zagađenje rijeke Tare.</p> <p>Izgradnja ovog sistema značajno bi smanjila mogućnost daljeg zagađenja i ugrožavanje životne sredine, a posebno rijeke Tare.</p>
<p>Očekivani rezultati:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uspostavljen i funkcionalan sistem prečišćavanja otpadnih voda - Poboljšanje u oblasti očuvanja biodiverziteta
<p>Ciljne grupe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Stanovnici opštine Žabljak
<p>Indikatori:</p> <p>Sistem za prečišćavanje otpadnih voda izgrađen Stepen zagađenosti tla i vode nakon godinu dana smanjen u odnosu na početno stanje</p>
<p>Potencijalni partneri:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vlada Crne Gore - Opština Žabljak - Centar za međunarodne odnose i saradnju iz Slovenije
<p>Rizici:</p> <p>Neusklađenost tehničke dokumentacije izgradnje objekta Nepristupačnost terena za potrebnu mehanizaciju Problem regulisanja imovinsko pravnih odnosa Nedobijanje saglasnosti na Procjenu uticaja na životnu sredinu Kašnjenje u izradi potrebne tehničke dokumentacije Nepoštovanje rokova definisanih između ugovornih strana u realizaciji ugovorenih aktivnosti</p>
<p>Monitoring i evaluacija</p> <ul style="list-style-type: none"> - Formiranje tima koji će pratiti i nadzirati radove - Prihvatanje radova od strane komisije za tehnički pregled
<p>Period implementacije</p> <p>2 godine</p>
<p>Budžet:</p> <p>Ukupno: €795 895,00</p> <p>CMSR 45% ukupne vrijednosti Vlada CG 50% ukupne vrijednosti Opština Žabljak 5% ukupne vrijednosti</p>

Projekat 6: Izgradnja parking prostora
Prioritet 1: Razvoj komunalne, javne i putne infrastrukture
Mjera 1.1: Pобоljšanje infrastrukture u gradskom i seoskom području
Aktivnosti: - Raspisivanje tendera i odabir izvođača radova - Izvođenje radova - Monitoring izvođenja radova
Opis projekta: U opštini Žabljak ne postoji adekvatan parking prostor. To posebno predstavlja problem u toku turističke sezone kada je broj turista znatno veći i veća je potreba za parking prostorom.
Očekivani rezultati: - Rasterećen gradski saobraćaj povećanjem broja parking mjesta
Ciljne grupe: - Stanovnici opštine Žabljak - Turisti
Indikatori: - Broj izgrađenih parking mjesta
Potencijalni partneri: - JKP
Rizici: Nedostatak finansijskih sredstava Neusklađenost sa planskim dokumentima
Monitoring i evaluacija: Praćenje izvođenja radova od strane nadzornog organa
Period implementacije: 6 mjeseci
Budžet: 70.000 € Opština

Projekat 7: Izgradnja sportske dvorane u Žabljaku
Prioritet 1: Razvoj komunalne, javne i putne infrastrukture
Mjera 1.1: Poboljšanje infrastrukture u gradskom i seoskom području
Aktivnosti: <ul style="list-style-type: none"> - Izrada tehničke dokumentacije za projekat (Idejno rješenje, itd.) - Raspisivanje tendera i odabir izvođača - Izvođenje radova - Monitoring izvođenja radova
Opis projekta: <p>Žabljak ima potencijala za razvoj sportskog i rekreativnog turizma. Takođe, postoji i veliki broj sportskih udruženja. Međutim, u opštini ne postoje adekvatni sportsko-rekreativni objekti, pa zato je potrebno izgraditi sportsku dvoranu koja bi pružila mogućnost korišćenja kako za lokalne timove i udruženja tako i za pripreme sportista iz drugih područja.</p>
Očekivani rezultati: <ul style="list-style-type: none"> - Izgrađena sportska dvorana - Poboļjšani uslovi za razvoj sporta i sportskog turizma.
Ciljne grupe: <ul style="list-style-type: none"> - Stanovnici opštine Žabljak - Sportisti - Turisti
Indikatori: <ul style="list-style-type: none"> - Izgrađen sportski objekat unaprijed definisane površine (u m²) kapaciteta, definisanim brojem mjesta
Potencijalni partneri: <ul style="list-style-type: none"> - Vlada Crne Gore - Centar za međunarodne odnose i saradnju iz Slovenije - Opština Žabljak
Rizici: <ul style="list-style-type: none"> -Odstupanje od projektne tehničke dokumentacije -Nedovoljna finansijska sredstva
Monitoring i evaluacija: <ul style="list-style-type: none"> - Formiranje tima za praćenje i kontrolu realizacije projekta - Prihvatanje radova od strane komisije za tehnički pregled
Period implementacije: 2 godine
Budžet: Ukupno: €3 417 500,00 CMSR 45% ukupne vrijednosti Vlada CG 50% ukupne vrijednosti Opština Žabljak 5% ukupne vrijednosti

Projekat 8: Izgradnja fekalne kanalizacije u Durmitorskoj ulici (zaobilaznica)
Prioritet 1: Razvoj komunalne, javne i putne infrastrukture
Mjere 1.1: Poboljšanje infrastrukture u gradskom i seoskom području
Aktivnosti: - Izrada idejnog projekta i potrebne dokumentacije za izgradnju fekalne kanalizacije - Raspisvanje tendera i odabir izvođača - Postavljanje sistema kanalizacije - Monitoring izvođenja radova
Opis projekta: S obzirom da u opštini Žabljak pojedina naselja (naselja Lučevača, dijelu Javorovače, dijelu Starog pazarišta, naselja Pejov Do i dio naselja Tmajevca) nijesu pokrivena kanalizacionom mrežom, pa vlasnici tih stambenih jedinica koriste fekalne septičke jame, koje poslije određenog vremena upotrebe, postaju slabo propusne i izlivaju se. Javno Preduzeće za stambeno-komunalnu djelatnost ne posjeduje specijalizovano vozilo za crpljenje i pražnjenje septičkih jama, te stoga je neophodno izgraditi fekalnu kanalizaciju u navedenim naseljima.
Očekivani rezultati: Priključenje navedenih naselja na postojeću kanalizacionu mrežu u opštini Žabljak Unapređenje stanja životne sredine
Ciljne grupe: - Građani koji žive u navedenim naseljima
Indikatori: Broj objekata priključenih na fekalnu kanalizaciju Stepen zagađenosti smanjen nakon perioda od godinu dana u odnosu na postojeće stanje
Potencijalni partneri: Opština Žabljak
Rizici: Neuspješan odabir izvođača radova Vremenski uslovi ne dozvoljavaju završetak radova na vrijeme (u zadatom roku)
Monitoring i evaluacija: Formiranje nadzornog organa od strane lokalne samouprave
Period implementacije: 1 godina
Budžet 150.000 EUR 100% Opština

Projekat 9: Rekonstrukcija cjevovoda za snabdijevanje pijaćom vodom Modro jezero-Razvršje, Crvena greda-Sabirni bazen
Prioritet 1: Razvoj komunalne, javne i putne infrastrukture
Mjere 1.1: Poboljšanje infrastrukture u gradskom i seoskom području
Aktivnosti: <ul style="list-style-type: none"> - Izrada projektne tehničke dokumentacije (idejni projekat i glavni projekat) - Raspisivanje tendera i odabir izvođača radova - Monitoring izvođenja radova
Opis projekta: <p>Problem snabdijevanja opštine Žabljak sa pitkom vodom sukcesivno se javlja posljednjih godina u avgustu i septembru mjesecu. Stoga je Javno preduzeće za stambeno-komunalnu djelatnost, prinuđeno da eksploatiše vodu iz bunara koji se nalaze u slivu Mlinskog potoka i time obezbijedi pitku vodu potrošačima. Ovakvo rješenje je neracionalno i neekonomično. Iz tog razloga, potrebno je tražiti rješenje za pronalaženje novih izvorišta sa kojih bi vodu gravitaciono (slobodnim padom) dopremali do glavnog bazena. Takav primjer je izvorište Modro jezero za koje postoji adekvatno rješenje čime bi se povećao dotok vode do glavnog bazena.</p>
Očekivani rezultati: <ul style="list-style-type: none"> - Poboljšano snabdijevanje pijaćom vodom stanovništva opštine Žabljak - Manji troškovi Javnog preduzeća za stambeno-komunalnu djelatnost za održavanje/upravljanje sistemom vodovodne mreže
Ciljne grupe: <ul style="list-style-type: none"> - Stanovnici - Turisti
Indikatori: <ul style="list-style-type: none"> - Smanjeni gubici na mreži - Smanjen broj kvarova na mreži
Potencijalni partneri: <ul style="list-style-type: none"> - Opština Žabljak - Javno preduzeće za stambeno-komunalne poslove - Domaći i strani donatori
Rizici: <ul style="list-style-type: none"> - Nedostatak finansijskih sredstava - Nemogućnost pronalaženja investitora ili finansijera
Monitoring i evaluacija: <p>Osnivanje nadzornog organa koji će pratiti razvoj radova</p>
Period implementacije <p>1 godina</p>
Budžet: <p>Nakon urađenog glavnog projekta se može planirati budžet</p>

Projekat 10: Regionalna deponija u Pljevljima i uklanjanje divljih deponija
Prioritet 1: Razvoj komunalne, javne i putne infrastrukture
Mjera 1.1: Poboljšanje infrastrukture u gradskom i seoskom području
<p>Aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Formiranje stručnog tima za realizaciju projekta deponije - Izrada i priprema projektne tehničke dokumentacije (procjena troškova izrade projekta, idejno rješenje, glavno rješenje, revizija. elaborat procjene uticaja na životnu sredinu) - Raspisivanje tendera i odabir izvođača radova - Monitoring izvođenja radova
<p>Opis projekta:</p> <p>Saglasno strateškom master planu, predviđena je izgradnja zajedničke deponije za opštine Pljevlja i Žabljak. Lokacija deponije je prostorno - planski definisana; zemljište je u državnom vlasništvu; nije urađena projektna dokumentacija; kroz podršku EU - WBIF 2010 obezbijeđen je konsultant koji će raditi studiju izvodljivosti sa idejnim rješenjem i elaboratom procjene uticaja deponije na životnu sredinu.</p> <p>Nova regionalna deponija će omogućiti da se na jednom mjestu sakuplja sav otpad čime će se, uz kvalitetnu obradu otpada, smanjiti zagađivanje čitave regije.</p>
<p>Očekivani rezultati:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Izgrađena deponija - Riješen problem odlaganja otpada u opštini Žabljak - Smanjen broj divljih deponija
<p>Ciljne grupe:</p> <p>Stanovnici opštine Žabljak</p>
<p>Indikatori:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Količina sakupljenog otpada - Broj lokacija divljih deponija smanjen u odnosu na prvobitno stanje
<p>Potencijalni partneri:</p> <ul style="list-style-type: none"> - EIB - Ministarstvo održivog razvoja i turizma - Javno komunalno preduzeće
<p>Rizici:</p> <p>Nemogućnost obezbjeđivanja finansijskih sredstava za završetak projekta Neprihvatanje lokacije deponije od strane lokalnog stanovništva</p>
<p>Monitoring i evaluacija:</p> <p>Vlada Crne Gore će formirati stručno radno tijelo zaduženo za monitoring.</p>
<p>Period implementacije:</p> <p>48 mjeseci</p>
<p>Budžet: 4.000.000 eura</p>

Projekat 11: Uređenje zelenih površina u centru grada
Prioritet 1: Razvoj komunalne, javne i putne infrastrukture
Mjera 1.1: Pобоljšanje infrastrukture u gradskom i seoskom području
Aktivnosti: <ul style="list-style-type: none"> - Pronalaženje izvodjača radova - Izvođenje radova
Opis projekta: <p>U cilju uređenja gradskog područja, jedna od planiranih aktivnosti trebala bi biti uređenje gradskog parka koji se nalazi u centru grada. Park je prilično neuređen i potrebno je obezbijediti klupe i druge prateće sadržaje (igralište za djecu, ljuljaške, klonate za smeće, itd.). Takođe, potrebno je urediti i obogatiti zelene površine, zasaditi adekvatno rastinje/drveće, urediti šetačku stazu, postaviti rasvjetu kako bi šetači, djeca i svi ostali koji dodju da uživaju u prirodi imali i adekvatne uslove za to.</p>
Očekivani rezultati: <ul style="list-style-type: none"> - Uređen park u centru grada - Povećan broj sadržaja u okviru parka
Ciljne grupe: <ul style="list-style-type: none"> - Stanovnici opštine Žabljak - Turisti
Indikatori: <p>Broj postavljenih klupa, korpi za smeće, ljuljaški Broj zasađenih stabala/rastinja</p>
Potencijalni partneri: <ul style="list-style-type: none"> - Opština Žabljak - JKP - Donatori
Rizici: <ul style="list-style-type: none"> - Nedostatak finansijskih sredstava
Monitoring i evaluacija: <p>JKP, koji je zadužen za čistoću i uređenje grada, pratiće realizaciju projekta.</p>
Period implementacije 6 mjeseci
Budžet: Obezbijeđeno finansiranje kroz bilateralnu saradnju Italije i Crne Gore prepoznate u izradi Master plana Durmitora koji realizuju italijanske firme "Dapolonija" i "DFS inženjering"

Projekat 12: Nabavka specijalnog vozila za čišćenje snijega i motornih sanki
Prioritet 1: Razvoj komunalne, javne i putne infrastrukture
Mjere 1.1: Poboljšanje infrastrukture u gradskom i seoskom području
<p>Aktivnosti: Izbor željenog vozila (karakteristike i brend, potencijalno Flexmobil) Priprema tendera ili obezbjeđivanje donacije Nabavka specijalnog vozila za čišćenje snijega i motornih sanki</p>
<p>Opis projekta: Snijeg i niske temperature na području žabljačke opštine nijesu neuobičajene, ali službe zadužene za brigu o stanovništvu ograničavaju nepristupačni tereni i nedostatak adekvatne mehanizacije za čišćenje puteva. JK preduzeće raspolaže sa neadekvatnom mehanizacijom, koja ne može u potpunosti zadovoljiti potrebe grada i vangradskog područja, što je potvrdila posljednja zimska sezona. Postojeća vozila su dotrajala. Nabavkom novog vozila za čišćenje snijega u mnogome bi se olakšalo čišćenje gradskih i prigradskih zona u zimskom periodu. Takođe, nabavkom motornih sanki omogućio bi se lakši pristup do ljudi koji su snijegom odsječeni od grada i pružanje neophodne pomoći.</p>
<p>Očekivani rezultati: - obezbijeđeno specijalizovano vozilo za čišćenje snijega i motorne sanke</p>
<p>Ciljne grupe: - lokalno stanovništvo opštine Žabljak</p>
<p>Indikatori: - nabavljeno specijalno vozilo za čišćenje snijega, poželjno snjegočistač sa «frezom» (mogućnost izbacivanja snijega u stranu, sa pužnim prenosom) - nabavljene motorne sanke, poželjno 3-4 komada</p>
<p>Potencijalni partneri: - Resorno ministarstvo - Donatori</p>
<p>Rizici: - Nemogućnost obezbjeđivanja finansijskih sredstava</p>
<p>Monitoring i evaluacija - za monitoring projekta zadužena je lokalna uprava opštine Žabljak.</p>
<p>Period implementacije 6 mjeseci</p>
<p style="text-align: center;">Budžet: Biće određen naknadno</p>

Projekat 13: Rekonstrukcija i uređenje školskog sportskog terena
Prioritet 1: Razvoj komunalne, javne i putne infrastrukture
Mjera 1.2: Stvoriti uslove za sportske, kulturne i obrazovne aktivnosti stanovništva i gostiju
<p>Aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Formirati radnu grupu i rukovodioca za sprovođenje projektnog zadatka - Izrada projektne tehničke dokumentacije - Raspisivanje tendera i odabir izvođača podopolagačkih radova i postavljanje odgovarajućeg sportskog mobilijara - Monitoring izvođenja radova
<p>Opis projekta:</p> <p>Po svojoj osnovnoj namjeni objekat je predviđen za obavljanje sportskih aktivnosti učenika osnovne i srednje škole. Predviđeno je da se na prostoru od 900 m² formira multifunkcionalni teren koji bi služio za atletske discipline, mali fudbal, tenis, rukomet i košarku. Postavljanjem "tartan" podloge i montažom 400 plastičnih stolica, dobio bi se savremeni centar malih sportova, kakav je više nego neophodan našem gradu.</p>
<p>Očekivani rezultati:</p> <p>Stvaranje bezbjednih i optimalnih uslova za izvođenje nastave fizičkog vaspitanja, kao i sportskih aktivnosti u slobodnom vremenu učenika osnovne i srednje škole</p>
<p>Ciljne grupe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Učenici osnovnih i srednjih škole; - Stanovnici Žabljaka - Sportisti
<p>Indikatori:</p> <p>900m² terena 400 stolica postavljenih oko terena</p>
<p>Potencijalni partneri:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opština Žabljak - Ministarstvo prosvjete i sporta - Uprava za sport i mlade Crne Gore - Donatori - EU
<p>Rizici:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nepostojanje interesovanja za finansiranje - Nepovoljni vremenski uslovi za izvođenje radova
<p>Monitoring i evaluacija:</p> <p>Školski odbor će formirati radnu grupu koja ima za cilj da organizuje i prati realizaciju ovog projekta. U ovaj posao biće uključeni i predstavnici lokalne samouprave i privrednih subjekata, zaposleni i učenici škole.</p>
<p>Period implementacije:</p> <p>6 – 9 mjeseci</p>
<p>Budžet: 80.000 EUR</p> <p>Projekat predat za IPA prekogranični program CG-SRB, planirano učešće Opštine 15%</p>

Projekat 14: Osnivanje lokalne radio stanice
Prioritet 1: Razvoj komunalne, javne i putne infrastrukture
Mjera 1.2: Stvoriti uslove za sportske, kulturne i obrazovne aktivnosti stanovništva i gostiju
<p>Aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Potpisivanje ugovora sa prenosiocima signala, obezbeđenje adekvatnog prostora, nabavka opreme za kancelarije i opreme za emitovanje programa - Pronalaženje odgovarajućeg kadra ili edukacija raspoloživog osoblja - Promocija radija u medijima - Početak emitovanja programa
<p>Opis projekta:</p> <p>Opština Žabljak nema lokalnu radio stanicu. Lokalna stanica bi bila dobro/praktično sredstvo informisanja šire javnosti o dešavanjima i događajima u opštini Žabljak, a poslužila bi i za promociju raznih vrsta događaja koje organizuje opština- okrugli stolovi, javne rasprave, tribine i sl. Takođe, putem lokalnog radija, građani bi se informisali o stanju na putevima, zastojsima, kvarovima na elektro-vodovodnoj mreži, itd.</p>
<p>Očekivani rezultati:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Informisanje građana o aktuelnim dešavanjima u lokalnoj zajednici i opštini
<p>Ciljne grupe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lokalna samouprava - Stanovništvo
<p>Indikatori:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Broj slušalaca ovog programa - Broj reemitovanja programa - Frekvencija radija
<p>Potencijalni partneri:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lokalna samouprava - Preduzeća i preduzetnici
<p>Rizici:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rizik nepronalaženja odgovarajućeg kadra za izvođenje programa - Finansiranje rada radio stanice
<p>Monitoring i evaluacija:</p> <p>Osnovati radnu grupu sastavljenu od predstavnika opštine koji će vršiti nadzor, ocjenu izvođenja programa i koji će podnijeti izvještaj skupštini.</p>
<p>Period implementacije:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dva do tri mjeseca
<p>Budžet: 50.000,00€ Lokalna samouprava (80%) Privredni subjekti (20%)</p>

Projekat 15: Izrada lokalnog akcionog plana za mlade
Prioritet 3: Razvoj privrede i lokalne ekonomije
Mjere 3.5: Obuka i specijalizacija kadrova u skladu sa potrebama privrede
<p>Aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Formiranje radne grupe za izradu lokalnog akcionog plana za mlade - Istraživanje stavova mladih i relevantnih subjekata koji se bave ovom tematikom - Izrada lokalnog akcionog plana (analiza stanja, definisanje strateških i operativnih ciljeva, akcioni plan) - Javna rasprava -Usvajanje plana na sjednici skupštine Opštine
<p>Opis projekta:</p> <p>Na osnovu Nacionalnog plana akcije za mlade, sve opštine u Crnoj Gori su dužne da izrade Lokalni plan akcije za mlade. To je razvojni dokument kojim se sprovodi briga o mladima u cilju poboljšanja položaja mladih u određenoj opštini. Ovim dokument utvrđuje se cjelovita i usklađena politika prema mladima i radni plan zadataka u sprovođenju akcionog plana. Lokalni plan pokriva sljedeće oblasti: obrazovanje, zapošljavanje, zdravlje i bezbjednost, kulturu, slobodno vrijeme, ljudska prava, učešće mladih u životu društva i informisanost i mobilnost mladih.</p> <p>U opštini Žabljak postoji kancelarija za prevenciju narkomanije, čiji će zadatak biti da implementira lokalni akcioni plan za mlade.</p>
<p>Očekivani rezultati:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Usvojen lokalni akcioni plan za mlade u cilju sistemskog rješavanja problema mladih u opštini Žabljak
<p>Ciljne grupe:</p> <p>Mladi ljudi od 14 do 30 godina</p>
<p>Indikatori:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lokalni akcioni plan-dokument - Broj anketiranih učenika/studenata - Broj članova radne grupe za izradu plana
<p>Potencijalni partneri:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kancelarija za prevenciju narkomanije - Opština Žabljak - Vaspitno-obrazovne ustanove - ZZZ CG - Privredna društva (privatnici i poslodavci) - Civilni sektor
<p>Rizici:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nedovoljna zainteresovanost, - Nedostatak finansijskih sredstava
<p>Monitoring i evaluacija:</p> <p>Monitoring i evaluacija su u nadležnosti Kancelarije za prevenciju narkomanije. Kancelarija podnosi izvještaj o realizaciji projekta lokalnoj samoupravi.</p>
<p>Period implementacije:</p> <p>12-24 mjeseca</p>
<p>Budžet: 5.000 EUR 40% Opština 40% ZZZ CG 20% MSP</p>

Projekat 16: Izrada studije izvodljivosti za toplifikaciju Žabljaka
Prioritet 2: Zaštita biodiverziteta i održivo korišćenje raspoloživih resursa
Mjera 2.1: Korišćenje obnovljivih izvora energije i poboljšanje energetske efikasnosti
Aktivnosti: <ul style="list-style-type: none"> - Formiranje stručnog tima za realizaciju projekta - Izrada plana energetske potreba Žabljaka i procjena troškova izrade studije; - Tender za izradu studije izvodljivosti za toplifikaciju - Usvajanje studije izvodljivosti u lokalnom parlamentu
Opis projekta: <p>Izrada Studije izvodljivosti za toplifikaciju Žabljaka će biti prvi i značajan korak ka odgovornom razmišljanju o energetskej budućnosti Žabljaka. Opravdanost ovog projekta i izrade studije ogleda se u tome da pretežno svako domaćinstvo koristi drvo kao izvor zagrijavanja u zimskom periodu, što će u dužem roku dovesti do masovnog uništenja ovog prirodnog blaga. Rezerve šumskog bogatstva koje služi za ove namjene su ozbiljno dovedene u pitanje. Ova studija će pokazati da li je isplativo i moguće razvijati sistem toplifikacije grada.</p>
Očekivani rezultati: <ul style="list-style-type: none"> -Izrađena studija izvodljivosti toplifikacije grada
Ciljne grupe: Stanovnici Žabljaka
Indikatori: <ul style="list-style-type: none"> - Urađena Studija izvodljivosti
Potencijalni partneri: <ul style="list-style-type: none"> - Opština Žabljak - Ministarstvo održivog razvoja i turizma - Ministarstvo ekonomije; - Donatori – EU
Rizici: <ul style="list-style-type: none"> - Nemogućnost pronalaženja odgovarajućih ponuđača za izradu studije
Monitoring i evaluacija: <p>Lokalna samouprava će biti zadužena za monitoring realaizacije projekta. Odabrani ponuđač će biti u obavezi da dostavlja izvještaj o napretku projekta u određenim vremenskim intervalima.</p>
Period implementacije: 12-18 mjeseci
Budžet: 30.000 60% Opština Žabljak 20% Ministarstvo održivog razvoja i turizma 20% Ministarstvo ekonomije

Projekat 17: Uvođenje mjera energetske efikasnosti u školi – rekonstrukcija mreže centralnog grijanja
Prioritet 2: Zaštita biodiverziteta i održivo korišćenje raspoloživih resursa
Mjera 2.1: Korišćenje obnovljivih izvora energije i poboljšanje energetske efikasnosti
Aktivnosti: - Formiranje radnog tima - Vršenje energetskog pregleda objekta i procjena troškova rekonstrukcije sistema - Raspisivanje tendera i odabir izvođača radova - Izvođenje radova i monitoring
Opis projekta: Školska zgrada u Žabljaku zahtijeva rekonstrukciju sistema centralnog grijanja usled dotrajalosti postojećeg sistema, što dovodi do neracionalnog trošenja električne energije. Realizacijom ovog projekta značajno bi se smanjili troškovi zagrijavanja objekta, kao i smanjili gubici toplotne energije. Ugradnjom savremenih uređaja zagrijavaće se samo one prostorije za koje u datom trenutku postoji potreba, umjesto sadašnjeg stanja kada se uključivanjem sistema mora zagrijavati cio objekat od 3000 m ² . Rekonstrukcijom mreže centralnog grijanja stvorice se neophodni preduslovi za kasnije uvođenje sistema zagrijavanja škole obnovljivim izvorima energije.
Očekivani rezultati: - Rekonstruisani sistem centralnog grijanja pušten u funkciju
Ciljne grupe: - Učenici i zaposleni u osnovnoj i srednjoj školi
Indikatori: - Smanjeni troškovi grijanja u odnosu na prethodno stanje
Potencijalni partneri: - Opština Žabljak - Ministarstvo prosvjete i sporta - Međunarodne organizacije (REC)
Rizici: - Poteškoće oko obezbjeđivanje sredstava za finansiranje projekta
Monitoring i evaluacija: Formirana radna grupa će vršiti monitoring i evaluaciju projekta.
Period implementacije: 9-12 mjeseci
Budžet: 35.000 EUR 60% REC 20% Opština Žabljak Ministarstvo prosvjete i sporta

Projekat 18: Izrada lokalne planske dokumentacije
Prioritet 3: Razvoj privrede i lokalne ekonomije
Mjere 3.1: Poboljšanje poslovnog ambijenta
<p>Aktivnosti: Donošenje odluke o pristupanju izradi lokalne planske dokumentacije Raspisivanje tendera I odabir izvođača/obrađivača Izrada planske dokumentacije Javna rasprava Usvajanje predloga plana</p>
<p>Opis projekta:</p> <p>Opština Žabljak ima usvojenu odluku o izmjeni Detaljno urbanističkog plana Opštine, a nedavno je usvojen i Prostorno-urbanistički plan za cijelu Opštinu.</p> <p>Ovaj projekat podrazumijeva stvaranje pretpostavki za privodjenje prostora namjeni definisanih sledećim prostorno planskim dokumentima:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Detaljni urbanistički plan "Javorovača" - DUP "Kovačka Dolina" - DUP "Tmajevci i Meždo" - Izmjene i dopune DUP-a Žabljak (izrada u toku) - Lokalna studija lokacija "Borje I" - Lokalna studija lokacija "Borje II"
<p>Očekivani rezultati:</p> <p>Izrađeni i usvojeni predloženi planski dokumenti, što je preduslov za poboljšanje i unapređenje poslovnog ambijenta, gradnju objekata, privlačenje investitora, komunalno opremanje zemljišta.</p>
<p>Ciljne grupe: Privredni subjekti Investitori</p>
<p>Indikatori: Izrađeni planski dokumenti: Detaljni urbanistički plan "Javorovača" DUP "Kovačka Dolina" DUP "Tmajevci i Meždo" Izmjene i dopune DUP-a Žabljak Lokalna studija lokacija "Borje I" Lokalna studija lokacija "Borje II"</p>
<p>Potencijalni partneri: Ministarstvo održivog razvoja i turizma Međunarodni donatori</p>
<p>Rizici: Nemogućnost pronalaženja finansijera za izradu planskih dokumenata</p>
<p>Monitoring i evaluacija Monitoring će raditi stručni tim formiran od strane lokalne samouprave.</p>
<p>Period implementacije 5 godina</p>
<p>Budžet: okvirno 200.000,00 EUR 100% Opština</p>

Projekat 19: LSL "Reciklažno dvorište i pretovarna stanica"
Prioritet 3: Razvoj privrede i lokalne ekonomije
Mjere 3.1: Poboljšanje poslovnog ambijenta
Aktivnosti: Donošenje odluke o izradi lokalne studije lokacije Raspisivanje tendera i odabir izvođača/obrađivača Izrada lokalne studije lokacije Javna rasprava Usvajanje lokalne studije lokacije od strane skupštine opštine
Opis projekta: Osnovni cilj izrade Lokalne studije lokacije je da u skladu sa Strategijom upravljanja otpadom na državnom nivou, iskazanim investicionim interesom i razvojnim programima opštine Žabljak, a koji su sagledani kroz studiju izvodljivosti, razradi predmetnu lokaciju i stvori planski osnov za dalju realizaciju planiranih sadržaja.
Očekivani rezultati: Izrađena lokalna studija lokacije za reciklažno dvorište i pretovarnu stanicu
Ciljne grupe: - Stanovništvo opštine Žabljak
Indikatori: - Izrađena lokalna studija lokacije-dokument
Potencijalni partneri: - Opština Žabljak
Rizici: Ograničena budžetska sredstva koja mogu dovesti do odlaganja realizacije projekta
Monitoring i evaluacija Stručni tim sastavljen od strane organa lokalne samouprave biće zadužen za monitoring realizacije projekta.
Period implementacije 1 godina
Budžet: Predviđeno 10.000,00 EUR 100% Opština

Projekat 20: Promovisanje poslovnih mogućnosti u Žabljaku – izrada Vodiča za investitore
Prioritet 3: Razvoj privrede i lokalne ekonomije
Mjere 3.1: Poboljšanje poslovnog ambijenta
<p>Aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Izrada promotivnih materijala o investicionim mogućnostima u opštini Žabljak (Vodič za investitore, brošure, flajeri, itd.) - Organizovanje više okruglih stolova na kojima će prisustvovati predstavnici javnog i privatnog sektora - Promocija u medijima
<p>Opis projekta:</p> <p>U Žabljaku, kao i generalno u Crnoj Gori, je neophodno nastaviti strukturne reforme i raditi na daljem unapređenju poslovnog ambijenta. U tom pravcu, jedan od prvih koraka je promocija poslovnih mogućnosti na području Žabljaka, putem izrade Vodič za investitore kao i održavanja niza promotivnih događaja na kojima će biti predstavljeni potencijali opštine i mogućnosti za investiranje. Vodič, između ostalog, opisuje administrativne procedure i identifikuje relevantne institucije i dokumenta vezana za planiranje i izradu projekata koja su neophodna za investitore.</p> <p>Nakon izrade Vodiča, biće organizovana tri okrugla stola (u sva tri regiona Crne Gore-centar, sjever i jug) na kojem će učestvovati svi relevantni predstavnici privatnog i javnog sektora. Vodič će biti dostupan i u elektronskoj formi na sajtu Opštine.</p>
<p>Očekivani rezultati:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Izrađen dokument Vodič za investitore i promovisan potencijalnim investitorima
<p>Ciljne grupe:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Privredni subjekti -Potencijalni investitori
<p>Indikatori:</p> <ul style="list-style-type: none"> Izrađen Vodič i distribuiran u 300 kopija Izrađene brošure i distribuirane u 500 primjeraka Održana tri okrugla stola Minimum tri emitovanja TV priloga o mogućnostima za investiranje u opštini Žabljak
<p>Potencijalni partneri:</p> <ul style="list-style-type: none"> Opština Žabljak Donatori Poslovna udruženja
<p>Rizici:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nedostatak finansijskih sredstava Slab interes potencijalnih investitora
<p>Monitoring i evaluacija:</p> <p>Opština Žabljak (sekretarijat za finansije i ekonomski razvoj) će vršiti monitoring projekta i izradiće Izvještaj o njegovoj realizaciji.</p>
<p>Period implementacije:</p> <p>12 mjeseci</p>
<p>Budžet: 5.000 EUR Opština</p>

Projekat 21: Organizovanje foruma sa vlasnicima privatizovanih kompanija i potencijalnim investitorima
Prioritet 3: Razvoj privrede i lokalne ekonomije
Mjere 3.1: Pобољшanje poslovnog ambijenta
<p>Aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Analiza efekata privatizacije - Analiza interesovanja investitora za ulaganja u opštinu Žabljak - Kontaktiranje sadašnjih vlasnika privatizovanih kompanija i potencijalnih investitora - Organizovanje foruma - Zaključci i akcioni plan - Realizacija akcionog plana
<p>Opis projekta:</p> <p>Proces privatizacije u Žabljaku uticao je na promjenu vlasnika imovine, međutim, kod pojedinih kompanija (primjer hotela Jezera), nije došlo do restrukturiranja privatizovanih kompanija, a postojeća infrastruktura propada. Takođe, Žabljak je destinacija interesantna za investiture kako u oblasti poljoprivredne proizvodnje i drvoprerađe, tako i u segment razvoja turizma.</p> <p>U cilju valorizacije postojećih resursa, u saradnji sa resornim ministarstvima, lokalna uprava organizovaće forum (jednodnevni događaj) sa ciljem da se sretne sa sadašnjim vlasnicima privatizovanih objekata i potencijalnim investitorima i porazgovarama o mogućnostima, te o barijerama i ograničenjima za realizaciju investicionih planova.</p>
<p>Očekivani rezultati:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uspostavljanje komunikacije sa vlasnicima privatizovanih objekata i potencijalnim investitorima - Jačanje međusobnog povjerenja - Identifikovanje mogućnosti, te barijera i ograničenja za realizaciju ulaganja - Definisane platforme za dalju komunikaciju u cilju iskorišćenja potencijala i uklanjanja barijera (pogotovo administrativnih) koji sprječavaju realizaciju investicija - Definisane zaključaka i akcionog plana, te ciljanih rezultata kako bi se postojeći resursi opštine Žabljak stavili u funkciju
<p>Ciljne grupe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vlasnici privatizovanih kompanija u Žabljaku - Privredni subjekti - Potencijalni investitori
<p>Indikatori:</p> <p>Broj predstavnika ciljnih grupa koji se odazovu pozivu Održan forum Usvojeni zaključci i usvojen akcioni plan</p>
<p>Potencijalni partneri:</p> <p>Opština Žabljak Vlada Crne Gore i resorna ministarstva i državne institucije (Ministarstvo ekonomije, Ministarstvo održivog razvoja i turizma, Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja, Savjet za privatizaciju) Poslovna udruženja</p>
<p>Rizici:</p> <p>Slab interes potencijalnih investitora</p>
<p>Monitoring i evaluacija:</p> <p>Opština Žabljak (sekretarijat za finansije i ekonomski razvoj) će vršiti monitoring projekta i izraditi izvještaj o njegovoj realizaciji.</p>
<p>Period implementacije:</p> <p>12 mjeseci</p>
<p>Budžet: 2.000 EUR Opština</p>

Projekat 22: Razvoj i promovisanje poslovnih zona
Prioritet 3: Razvoj privrede i lokalne ekonomije
Mjera 3.2: Razvoj poslovne infrastrukture
<p>Aktivnosti: Infrastrukturno opremanje planiranih zona: -zona na lokaciji „Njegovuđa“, -poljoprivredna zone na lokaciji „Tmajevci“, -servisna zona na lokaciji „Klještina“ i -zona za eksploataciju mineralnih sirovina (šljunka, pijeska i kamena) na lokacij „Ražanom polju“. -Donošenje/usvajanje podsticajnih mjera za privlačenje potencijalnih korisnika zone -Usvajanje Pravilnika kriterijuma i postupaka za dodjelu u zakup prostora zone, Pravilnika o načinu korišćenja prostora zone i tipski ugovor o odnosima operatora i korisnika zone. -Promocija poslovnih zona</p>
<p>Opis projekta:</p> <p>Osnovni cilj i namjena poslovnih zona je da dugoročno rješavaju potrebe preduzetnika za poslovnim prostorom te omogućuju preduzetnicima poslovno povezivanje, racionalizaciju poslovanja, zatim zajedničko korišćenje pripadajuće infrastrukture. Razvojem poslovnih zona na nivou jedinica lokalne samouprave želi se podsticati ravnomjeran razvoj Crne Gore i povećanje zaposlenosti.</p> <p>Planirane poslovne zone u opštini Žabljak su sledeće:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Industrijska zona na Njegovuđi – predstavlja lokaciju za drvoprerađu - (privatne pilane i drugi objekti i pogoni za prerađu drveta, kako prerađu u poluproizvode tako i finalnu prerađu - Zona za izgradnju kapaciteta za prerađu poljoprivrednih proizvoda predviđena je na lokaciji „Tmajevci“ neposredno pored postojeće farme i na njoj se mogu graditi i postavljati kapaciteti za prerađu poljoprivrednih proizvoda kao što su: klanica, mljekara, sirarnica, sušara za meso, sušara za ljekobilje, otkupne stanice i slično - Servisna zona predviđena je na lokaciji „Klještina“, na kojoj su predviđeni sadržaji poput: auto-servisa, zanatskih radnji, uslužnih djelatnosti i - Poslovna zona za eksploataciju mineralnih sirovina – šljunka, pijeska i kamena predviđena je u Ražanom Polju, sa planiranim kapacitetima za doradu i prerađu navedenih sirovina (betonjerke, drobilice za kamen, asfaltna baza i sl). <p>Da bi Opština osnovala poslovnu zonu, potrebno je:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Usvojiti Pravilnik o utvrđivanju kriterijuma i postupaka za dodjelu u zakup prostora zone, -Usvojiti Pravilnik o načinu korišćenja prostora zone i -Izraditi tipski ugovor o odnosima operatora i korisnika zone. <p>Da bi se zone stavile u funkciju, potrebno je da kompletno budu infrastrukturno opremljene. Takođe, da bi se privukli potencijalni korisnici zone, treba kreirati podsticajne mjere za privlačenje poslovnih subjekata. Takve mjere mogu biti u dijelu plaćanja komunalnih ili drugih nadoknada. Druge olakšice mogu biti povoljna cijena zakupa/kupovine prostora za poslovne zone i mogućnost definisanja povoljnog modela privatno-javnog partnerstva.</p>
<p>Očekivani rezultati:</p> <ul style="list-style-type: none"> -4 poslovne zone u opštini Žabljak stavljene u funkciju -poslovni subjekti koriste zone -poslovne zone promovisane
<p>Ciljne grupe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Privredni subjekti
<p>Indikatori:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Broj potpisanih ugovora sa privrednim subjektima koji koriste zone - infrastrukturna opremljenost zona - Usvojen Pravilnik o utvrđivanju kriterijuma i postupaka za dodjelu u zakup prostora zone - Usvojen Pravilnik o načinu korišćenja prostora zone - Donesene podsticajne mjere za korišćenje zona
<p>Potencijalni partneri:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lokalna samouprava; - Ministarstvo ekonomije -Donatori

Rizici: <ul style="list-style-type: none">- Mogući veliki ulazni troškovi- Neatraktivnost lokacija za ulaganja- Mogući veliki troškovi poslovanja
Monitoring i evaluacija Formiranje organa koji će pratiti poslovanje nastalih subjekata na nivou organizacije i lokalnom nivou.
Period implementacije 5 godina
Budžet: Naknadno će biti određeno

Projekat 23: Uređenje postojećih skijališta i projektovanje novih
Prioritet 4: Unapređenje turističke ponude
Mjera 4.1: Unapređenje turističke ponude i diversifikacija
<p>Aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Analiza postojećeg stanja skijališta - Proširenje skijališta - Čišćenje skijališta - Zatravnjivanje skijališta - Postavljanje nove infrastrukture
<p>Opis projekta:</p> <p>Na teritoriji opštine Žabljak postoje tri skijališta i to: Savin kuk, Javorovača i Štuoc. Skijalište Savin kuk opremljeno je sa dvije dvosjedne žičare ukupne dužine 2160 m, tri ski lifta ukupne dužine oko 1700 m kao i bebi-lift dužine 100m. Skijalište Javorovača posjeduje ski lift dužine 440m, kao i bebi lift dužine 80m, dok skijalište Štuoc trenutno nije u funkciji. Turistička ponuda opštine Žabljak nije na zadovoljavajućem nivou, a s obzirom da je pepoznat kao turistički centar, potrebno je i dalje ulagati u turistiku infrastrukturu, prije svega u infrastrukturu skijališta. Potrebno je urediti ski staze, proširiti ih, očistiti ih i zatravniti. Takođe, potrebno je postaviti nove ski liftove i žičare.</p> <p>Takođe, na skijalištima je potrebno obezbijediti odgovarajuće službe zaštite (medicinske i ekipe Gorske službe spasavanja).</p> <p>U okviru analize postojećeg stanja utvrdiće se kvalitet prenosnih užadi, ispravnost korpi, statika stubova i prenosnih valjaka na njima i ispravnost okretnica. Zadatak je i provjera ispravnosti električnih instalacija i svega ostalog kako bi se dobilo zeleno svjetlo za korišćenje objekata.</p>
<p>Očekivani rezultati:</p> <p>Bolji kvalitet turističke ponude uređenjem tri skijališta u opštini Žabljak</p>
<p>Ciljne grupe:</p> <p>Stanovništvo opštine Domaći i inostrani turisti</p>
<p>Indikatori:</p> <p>Broj domaćih i inostranih gostiju na početku i poslije godinu dana Broj noćenja na početku i poslije godinu dana Dužina urađenih skijališnih staza</p>
<p>Potencijalni partneri:</p> <p>Opština Žabljak Lokalna turistička organizacija Ministarstvo održivog razvoja i turizma NTO Donatori Privatni investitori</p>
<p>Rizici:</p> <p>Nemogućnost obezbjeđivanja potrebnih finansijskih sredstava Nezainteresovanost privatnih investitora za projekat</p>
<p>Monitoring i evaluacija</p> <p>Osnivanje radne grupe za praćenje projekta sastavljene od predstavnika turističke organizacije, opštinskih službi za turizam i inspeksijskih službi koja će vršiti nadzor realizacije projekta i njegovu ocjenu i koja će podnijeti izvještaj partnerima u projektu.</p>
<p>Period implementacije: 2 godine</p>
<p style="text-align: center;">Budžet: naknadno odrediti dominantan izvor finansiranja biće privatni investitori</p>

Projekat 24: Zaštita i valorizacija kulturno istorijskih spomenika i spomenika graditeljstva
Prioritet 6: Pобоljšanje konkurentnosti održivim korišćenjem ruralnih i kulturnih resursa
Mjera 6.3: Zaštita i očuvanje postojećih kulturno-istorijskih obilježja
<p>Aktivnosti:</p> <p>Formiranje lokalnog savjeta za zaštitu i očuvanje spomenika kulture Analiza postojećeg stanja Razrada plana zaštite i očuvanja kulturno istorijskih spomenika Izrada projekata zaštite i adaptacije Raspisivanje tendera i odabir izvođača radova Renoviranje i restauracija spomenika culture Izrada programa i plana turističkih posjeta Izrada kataloga kulturno istorijskih spomenika i pratećeg promotivnog materijala Publikovanje i prezentacija materijala informativno-reklamnog karaktera Prezentovanje nove turističke ponude na sajmovima turizma u zemlji i region</p>
<p>Opis projekta:</p> <p>Opština Žabljak ima potencijala za razvoj kulturnog turizma s obzirom na veliki broj kulturno istorijskih spomenika, koji nažalost nijesu adekvatno valorizovani I nemaju adekvatan nivo zaštite. Kraj Ribljev jezera i u barama Žugića posebno su zanimljivi stečci stari gotovo osam vijekova. Iznad Lever Tare uzdižu se ostaci Pirlitora, srednjevjekovnog grada iz XIV vijeka. Ovaj grad bio je najznačajnija veza između srednjevjekovnog Dubrovnika i unutrašnjosti Balkana. U blizini samog grada Žabljaka postoje ostaci starih grobova sa stećcima (Stećak). Pivski manastir, građen od 1573. do 1586. godine, od posebne je umjetničke vrijednosti jer se u njemu čuvaju četiri rukopisna jevanđelja, a freske su od izuzetne umjetničke vrijednosti. U neposrednoj blizini opštine Žabljak nalazi se niz drugih kulturno-istorijskih spomenika, poput rimskog kamenog mosta na Bukovici kod Šavnika, Mljetičak – mjesto gdje je ubijen Smail-aga Čengić, kuća Novice Cerovića, poznatog crnogorskog junaka i dr.</p> <p>U okviru kulturno-istorijskog naslijeđa nalaze se i spomen kuće poznatih istorijskih ličnosti sa durmitorskom područja, kao što su Lazar Sočica, Novice Cerović, Mihailo Šibalić, Radoje Brko Dakić i drugi. Od izuzetnog je značaja zaštititi ove spomen kuće, kao i valorizovati njihove vrijednosti.</p> <p>Cilj projekta je očuvanje kulturnog nasleđa i stavljanje kulturnih resursa u funkciju razvoja turizma. Postojeće stanje kulturno istorijskih spomenika i spomenika graditeljstva je u prilično lošem stanju tako da je potrebno izvršiti njihovu rekonstrukciju kako bi na adekvatan način reprezentovali istorijsko i kulturno nasleđe drumitorskog regiona samim tim povećelo bi se interesovanje za kulturni turizam. Pored kulturno-istorijskih spomenika, od propadanja je potrebno zaštititi i spomenike graditeljstva, kao npr. most na Tari.</p> <p>U cilju turističke valorizacije postojećih spomenika kulture, u saradnji sa turističkim organizacijama, radiće se na tome da se naprave programi i planovi turističkih posjeta navedenim lokalitetima. Ovu aktivnost će pratiti adekvatna promocija i izrada kataloga i brošura sa detaljnijim opisom i istorijatom ovih lokaliteta.</p>
<p>Očekivani rezultati:</p> <p>Povećan nivo zaštite kulturno istorijskih spomenika u opštini Žabljak Kreirana i promovisana nova turistička ponuda opštine Žabljak</p>
<p>Ciljne grupe:</p> <p>Turisti Lokalno stanovništvo</p>
<p>Indikatori:</p> <p>Broj adaptiranih objekata/spomenika Broj ostvarenih posjeta pojedinim spomenicima Katalog spomenika kulture distribuiran u minimum 300 primjeraka Napravljen program/plan turističkih posjeta spomenicima kulture</p>
<p>Potencijalni partneri:</p> <p>JU Centar za kulturu Savez boraca i antifašista Ministarstvo kulture Lokalna turistička organizacija Ministarstvo održivog razvoja i turizma Donatori</p>

Rizici: Nedostatak finansijskih sredstava
Monitoring i evaluacija Osnivanje radne grupe za praćenje projekta sastavljene od predstavnika turističke organizacije, opštinskih službi koje će vršiti nadzor realizacije projekta i njegovu ocjenu i koja će podnijeti izvještaj partnerima u projektu.
Period implementacije: 5 godina
Budžet: 200.000,00 EUR 20% Opština, 45% Ministarstvo kulture, 5% Savez boraca i antifašista; 30% Donatori

Projekat 25: Izrada Priručnika «Podizanje konkurentnosti lokalne poljoprivrede kroz sistem zaštite oznaka geografskog porijekla»
Prioritet 5: Unapređenje poljoprivredne proizvodnje i drvoprerade
Mjera 5.1: Očuvati autohtone tradicionalne proizvode kroz brendiranje
<p>Aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> -formiranje projektnog tima -Izrada priručnika -Štampanje i distribucija -Prezentacija priručnika putem organizovanja promotivnih događaja (press konferencija, okrugli sto)
<p>Opis projekta:</p> <p>Za područje opštine Žabljak karakteristična je proizvodnja tradicionalnih autohtonih proizvoda kao što su</p> <ul style="list-style-type: none"> - Durmitorska kastradina i jagnjetina, - Durmitorska goveđa pršuta, - Durmitorska pečenica, - Durmitorski kulen i sudžuk, - Domaća durmitorska kobasica - Durmitorski sir - Kačamak - Cicvara itd. <p>Tradicionalna priprema proizvoda je aktivnost koja se oblikovala i primjenjivala u skoro nepromjenenom obliku tokom više decenija. Ovi proizvodi se već dostupni turistima, međutim neophodno je njihovo adekvatno brendiranje, što povećava njihovu konkurentnost i postiže se određena prednost na tržištu u odnosu na proizvode koji nemaju takvu oznaku.</p> <p>Znakom zaštićenog geografskog porekla se obeležavaju prehrambeni artikli koji se proizvode u određenoj geografskoj oblasti, primenom priznatog know-how. Zaštićena geografska oznaka koristi se za proizvode koji bar u jednoj fazi proizvodnje ili pripreme imaju vezu sa nekim geografskim područjem po kome su prepoznatljiviji u smislu kvaliteta, karakteristika, imena i sl.</p> <p>Priručnik za brendiranje treba da sadrži objašnjenje postupka dobijanja oznake geografskog porijekla, odnosno, da pruži informacije poljoprivrednicima i proizvođačima šta su oznake geografskog porijekla, kako se štiti ta oznaka, postupak registrovanja i dobijanja statusa ovlašćenog korisnika oznake geografskog porijekla. Nakon izrade priručnika, uslijediće njegovo štampanje i distribucija poljoprivrednim gazdinstvima i udruženjima.</p> <p>Povodom promocije Priručnika, biće organizovana pres konferencija, a Priručnik će bit dostupan na veb sajtu Opštine u elektronskoj formi.</p>
<p>Očekivani rezultati:</p> <p>Izrađen i distribuiran Priručnik 'Podizanje konkurentnosti kroz sistem zaštite oznaka geografskog porijekla</p>
<p>Ciljne grupe:</p> <p>Individualni poljoprivredni proizvođači Poljoprivredne zadruge/udruženja</p>
<p>Indikatori:</p> <p>Broj odštampanih i distribuiranih primjeraka (100)</p>
<p>Potencijalni partneri:</p> <p>Opština Žabljak Agrobiznis centar Žabljak Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja PKCG Donatori</p>
<p>Rizici:</p> <p>Nedovoljna zainteresovanost poljoprivrednih proizvođača za brendiranje lokalnih proizvoda</p>
<p>Monitoring i evaluacija</p> <p>Opštinska služba za poljoprivredu će vršiti nadzor realizacije projekta.</p>
<p>Period implementacije</p> <p>12 mjeseci</p>
<p style="text-align: center;">Budžet:</p> <p style="text-align: center;">15.000 EUR 40% Opština, 20% Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja 40% Drugi donatori</p>

Projekat 26: Objedinjavanje kapaciteta za podršku razvoju poljoprivrede
Prioritet 5: Unapređenje poljoprivredne proizvodnje i drvoprerade
Mjera 5.2: Razvijanje zadrugarstva i kooperativa
<p>Aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Analiza aktivnosti i postignutih rezultata postojećih kapaciteta lokalne uprave koji se bave podrškom poljoprivrede u opštini Žabljak (Agrobiznis centar, Služba za selekciju stoke, Savjetodavna služba za biljnu proizvodnju) - Analiza postojećih ljudskih kapaciteta - Anketa među poljoprivrednim proizvođačima o potrebama kada su u pitanju usluge jedne ovakve službe - Restrukturiranje sa ciljem objedinjavanja službi - Utvrđivanje plana aktivnosti za naredni period - Predstavljanje novog koncepta potencijalnim partnerima (poljoprivredni proizvođači na teritoriji opštine Žabljak, resorno ministarstvo, privredni subjekti koji se javljaju kao otkupljivači poljoprivrednih proizvoda sa teritorije opštine Žabljak, donatori i dr.)
<p>Opis projekta:</p> <p>U okviru lokalne uprave opštine Žabljak trenutno postoje tri centra iz kojeg poljoprivredni proizvođači mogu koristiti podršku i savjete. S obzirom na ograničenost ljudskih kapaciteta svake pojedinačne službe, te potrebu da se prema poljoprivrednim proizvođačima nastupa jedinstveno, predlaže se objedinjavanje postojećih službi. Time će podrška poljoprivrednim proizvođačima efikasnija, jer će se postojeći resursi objediniti, a poljoprivredni proizvođači će prepoznavati jedno mjesto kao izvor za informisanje i savjetodavnu podršku u lokalnoj upravi.</p>
<p>Očekivani rezultati:</p> <p>Formiranje jedinstvenog centra za podršku poljoprivrednim proizvođačima objedinjavanjem postojećih kapaciteta Izrada plana aktivnosti Promocija planiranih aktivnosti Izgradnja povjerenja kod poljoprivrednih proizvođača</p>
<p>Ciljne grupe:</p> <p>Zaposleni u okviru ove tri službe Individualni poljoprivrednici Poljoprivredna gazdinstva Zadruge</p>
<p>Indikatori:</p> <p>Objedinjena savjetodavna podrška u jednom centru i na jednom mjesto Urađen plan aktivnosti Urađen plan promocije</p>
<p>Potencijalni partneri:</p> <p>Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja Zadružni savez Crne Gore Privrednici koji se bave otkupom poljoprivrednih proizvoda sa teritorije opštine Žabljak</p>
<p>Rizici:</p> <p>Spremnost savjetodavnih službi da se objedine</p>
<p>Monitoring i evaluacija:</p> <p>Formirati tijelo koje će pratiti realizaciju i vršiti evaluaciju.</p>
<p>Period implementacije:</p> <p>6 mjeseci</p>
<p>Budžet: redovna aktivnost zaposlenih u savjetodavnim službama Donatori sa ciljane promotivne aktivnosti prema poljoprivrednim proizvođačima</p>

Projekat 27: Razvoj zadruga (kooperativa) na Durmitorskom području
Prioritet 5: Unapređenje poljoprivredne proizvodnje i drvoprerade
Mjera 5.2: Razvijanje zadrugarstva i kooperativa
<p>Aktivnosti: Formiranje projektnog tima Identifikacija poljoprivrednih proizvođača/gazdinstava zainteresovanih za udruživanje Edukacija i obuka farmera, podizanjem svijesti i etičkog kodeksa o zajedničkom radu i solidarnosti Formiranje specijalizovanih zadruga (ovčarskih, govedarskih, kozarskih, konjarskih, pčelarskih, zemljoradničkih, ratarskih, povrtarskih, jagodičastih, ljekobiljarskih)</p>
<p>Opis projekta: Individualni poljoprivredni proizvođači treba da se udružuju u zadruge, zbog zajedničkog nastupa na tržištu i lakšeg obezbjeđivanja nabavke repromaterijala kao i kvalitetnijeg pristupa kreditnim sredstvima i ostalim podsticajnim mjerama od strane resornog ministarstva, drugih državnih institucija i donatora. Poslovanjem kroz uvezani sistem zadrugarstva, poljoprivrednici će doprinijeti bržem dostizanju kvaliteta proizvodnje i većem ostvarivanju prihoda na svojim gazdinstvima. Zadruge će sa kooperativama i klasterima omogućiti snižavanje cijene koštanja poljoprivrednih proizvoda što će indirektno uticati na smanjenje ukupnih troškova i povećanje prodajne cijene. Jedne od aktivnosti zadruga biće: zajednički nastup na tržištu, učešće na sajmovima, organizovanje otkupa poljoprivrednih proizvoda, zajedničko apliciranje za sredstva donatora itd.</p>
<p>Očekivani rezultati: Formirane zadruge na području Opštine Žabljak</p>
<p>Ciljne grupe: Individualni poljoprivrednici Poljoprivredna gazdinstva</p>
<p>Indikatori: Broj osnovanih zadruga</p>
<p>Potencijalni partneri: Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja Zadružni savez Crne Gore</p>
<p>Rizici: Nezainteresovanost poljoprivrednih proizvođača za udruživanje</p>
<p>Monitoring i evaluacija: Formirati tijelo koje će pratiti realizaciju i vršiti evaluaciju.</p>
<p>Period implementacije: 2 godine</p>
<p>Budžet: 50.000 EUR Donatori</p>

MONITORING

Za praćenje ostvarenja Strateškog plana razvoja, lokalna uprava će uspostaviti mehanizam monitoringa koji će biti zasnovan na prikupljanju relevantnih informacija za svaki projekat pojedinačno, i to u dijelu:

- indikatora procesa (faza u kojoj se nalazi realizacija projekta),
- finansijskih indikatora (opredijeljeni i realizovani budžet, za projekte čija realizacija je u toku),
- fizičkih indikatora, koji će obuhvatiti prikupljanje podataka o učincima i rezultatima.

Od članova konsultativne grupe biće formiran tročlani tim zadužen za monitoring koji će pravovremeno prikupljati podatke o realizaciji projekata i postignutim efektima. Prije realizacije bilo kog projekta, projektni dokument će biti detaljno razrađen sa ciljem utvrđivanja neophodnih budžetskih sredstava i indikatora koji su trenutno uglavnom definisani, iako ne kvantifikovani.

Za prikupljanje podataka biće zaduženi rukovodioci projekata, u saradnji sa partnerima koji učestvuju u sprovođenju pojedinačnih projekata. Rukovodioci projekata će o učincima, rezultatima, procesnim i finansijskim indikatorima izvještavati tim za monitoring, koji će pripremati izvještaj za koordinadora konsultativne grupe, koji će objedinjavati podatke za potrebe sastanaka konsultativne grupe i lokalnog Parlamenta. Izvještaj o realizaciji Strateškog plana razvoj biće dostavljan lokalnom Parlamentu krajem prvog kvartala u godini.

U skladu sa Pravilnikom o metodologiji za izradu strateškog plana razvoja jedinice lokalne samouprave, koordinador konsultativne grupe će pripremati izvještaj o sprovođenju Strateškog plana razvoja i dostavljati ga Ministarstvu ekonomije, zaključno sa 30. aprilom za prethodnu godinu.

FINANSIRANJE

Ostvareni budžet opštine Žabljak u 2011. godini iznosio je 1,2 miliona EUR, od čega se 0,44 miliona EUR (37,1%) odnosi na kapitalni budžet. U 2012. godini, opština Žabljak koristila je mogućnost privremenog finansiranja, i to najduže za razdoblje od tri mjeseca¹⁶.

Tabela 15: Planirani budžet opštine Žabljak za 2012. godinu

god.	Ukupni budžet	Operativni	Kapitalni
2012	1.081.690,00	781.890,00	299.800,00

Zaključujemo da planirani kapitalni budžet iznosi 7,7% ukupnog budžeta, što je za 6 procentnih poena manje od učešće kapitalnih investicija u ukupnim izdacima u prosjeku prethodnih 6 godina, a 10 procentnih poena manje nego u prethodnoj godini. Generalna finansijska situacija u Crnoj Gori i efekti globalne krize uticali su na ovo smanjenje kapitalnog budžeta, što dodatno ističe značaj strateškog planiranja i pripreme za moguće druge izvore finansiranja.

Za finansiranje razvoja, opština Žabljak će nastojati da maksimalno iskoristi mogućnosti finansiranja projekata uz podršku resornih ministarstava, kao i uz podršku donatora. S tim u vezi nastaviće se sa jačanjem administrativnih kapaciteta kako bi bila u mogućnosti da blagovremeno osmisli i aplicira za fondove donatora, uključujući EU, kao i da ispuni sve potrebne uslove za finansiranje projekata iz državnog budžeta.

Posebna pažnja biće posvećena saradnji sa privatnim sektorom i mogućnosti realizacije projekata kroz javno privatno partnerstvo.

¹⁶Shodno Zakonu o finansiranju lokalne samouprave, privremeno finansiranje može se vršiti najviše do iznosa koji odgovara 1/12 (jednoj dvanaestini) ostvarenih rashoda u prethodnoj fiskalnoj godini.

EX-ANTE EVALUACIJA

1. Predgovor

Ex-ante evaluacija je integralni dio izrade Strateškog plana razvoja jedinica lokalne samouprave čija je svrha unapređenje kvaliteta strateškog dokumenta. Stoga, Ministarstvo ekonomije angažovalo je ex-ante evaluatore izrade Strateškog plana razvoja opštine Žabljak 2012-2016. godine, u skladu sa Pravilnikom o metodologiji za izradu Strateškog plana razvoja jedinica lokalne samouprave ("Sl. List CG", broj 37/11).

Ex-ante evaluacija podrazumijeva praćenje izrade Strateškog plana razvoja i predlaganje eventualnih izmjena i dopuna svakog poglavlja. Ex-ante evaluacija uključuje i ocjenu usklađenosti Strateškog plana razvoja sa Strategijom regionalnog razvoja Crne Gore 2010-2014 i Pravilnikom o metodologiji za izradu Strateškog plana razvoja jedinica lokalne samouprave. Cilj ex-ante evaluacije je ocjena mogućnosti sprovođenja Strateškog plana razvoja opštine Žabljak i njegova transparentnost, koja se ostvaruje dostavljanjem mišljenja, predloga, sugestija i poželjnih izmjena određenih programskih pitanja.

Strateški plan razvoja opštine Žabljak (u daljem tekstu: Strateški plan razvoja - SPR) sadrži devet poglavlja: proces konsultacije sa glavnim akterima u opštini, Analizu postojećeg stanja, SWOT analizu, strateški cilj razvoja opštine (Viziju), prioritete i mjere, projekte, monitoring, finansiranje i ex-ante evaluaciju. Navedena struktura Strateškog plana razvoja je u skladu sa Pravilnikom o metodologiji za izradu SPR JLS.

2. Proces izrade Strateškog plana razvoja i ex-ante evaluacije

2.1 Uvod u proces izrade strateškog plana i ex-ante evaluacije

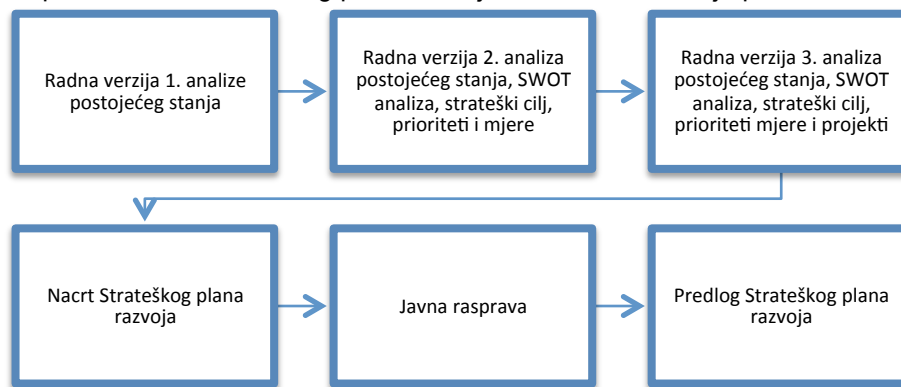
Proces ex-ante evaluacije se sprovodio paralelno sa procesom izrade Strateškog plana razvoja opštine Žabljak, a ocjena je vršena u iterativnom procesu, pristup korak po korak, na osnovu završenih faza izrade Strateškog plana razvoja i u saradnji sa konsultativnom i radnom grupom. Radna grupa za izradu strateškog plana razvoja bila je otvorena za mišljenja evaluatora i slagala se sa većinom utvrđenih problema, prihvaćajući značajan dio predloga.

Poštujući relevantnu zakonsku regulativu i koristeći najbolju praksu u strateškom planiranju, na početku procesa izrade Strateškog plana razvoja (SPR) u opštini Žabljak formirana je konsultativna i radna grupa od 14 predstavnika različitih institucija i organizacija koje svojim planovima i aktivnostima utiču na razvoj Opštine.

Tokom izrade Strateškog plana razvoja održan je niz sastanaka konsultativne i radne grupe. U periodu od septembra do novembra 2011. godine održane su tri radionice za članove konsultativne i radne grupe, na kojima je prezentovana metodologija i započeta izrada SPR-a. Nakon toga održavani su redovni sastanci članova konsultativne i radne grupe prema fazama izrade radne verzije Strateškog plana razvoja, na kojima su članovi konsultativne grupe davali sugestije i komentare na pripremljeni materijal. Takođe, Ministarstvo ekonomije organizovalo je niz sastanaka za koordinate Opštinskih konsultativnih grupa u cilju uspješne izrade SPR-a.

Nacrt Strateškog plana razvoja usvojen je na sastanku Opštinske konsultativne grupe održanom 14.02.2012. godine, nakon čega je, u periodu od 01.03.2012 do 01.04.2012. godine organizovana javna rasprava. Tokom javne rasprave, primjerak SPR-a upućen je svim odbornicima, predsjednicima mjesnih zajednica na uvid, primjerak se mogao preuzeti u Opštini i sa web sajta opštine Žabljak. Na ovaj način je obezbijeđena transparentnost strateškog planiranja i uključenje javnosti u ovaj proces. Nakon javne rasprave, održan je još jedan sastanak konsultativne i radne grupe na kojem su se razmotrili komentari i sugestije pristigli tokom javne rasprave.

Prikaz 1. Paralelni proces izrade strateškog plana razvoja i ex-ante evaluacije prema fazama izrade plana

2.2 Fazna ex-ante evaluacija

Proces izrade Strateškog plana razvoja i ex-ante evaluacije odvijao se fazno, prema poglavljima uz dostavljanje mišljenja i sugestija evaluatora. Faze u izradi Strateškog plana razvoja su: Analiza postojećeg stanja, SWOT analiza, definisanje strateškog cilja, prioriteta i mjera, definisanje i izrada projekata.

Najveći dio sugestija evaluacije radnih verzija i Nacrta SPR-a je prihvaćen i uključen u finalnu verziju SPR-a. U nastavku je dat osvrt na finalnu verziju SPR-a prema ključnim poglavljima.

- Analiza postojećeg stanja

Analiza postojećeg stanja razvoja opštine Žabljak u velikoj mjeri usklađena je sa inicijalnom strukturom analize postojećeg stanja predloženom Pravilnikom o metodologiji za izradu Strateškog plana razvoja jedinica lokalne samouprave. Prikazani podaci daju preglednu sliku trenutnog socio-ekonomskog stanja u Opštini, sa jasnim naglašavanjem prednosti i slabosti razvoja Opštine. Prilikom analize vodilo se računa da se prikažu socio-ekonomski podaci za relevantni period i gdje je moguće predstavi stanje Opštine u odnosu na nivo Crne Gore.

- SWOT analiza

Na osnovu pregledne slike trenutnog stanja razvoja Opštine izrađena je SWOT analiza. Sadržaj SWOT analize direktno se nadovezuje i usklađen je sa podacima iz Analize postojećeg stanja. Takođe sadržaj analize je izrađen prema adekvatnoj metodologiji izrade SWOT analize. Pritom, uočljive su razlike između unutrašnjih i spoljašnjih faktora. SWOT analiza daje dovoljno informacija kako o prednostima i slabostima opštine, tako i o šansama i opasnostima koje zavise od okruženja. Evaluacijom je utvrđeno da izrađena Analiza trenutnog stanja i SWOT analiza predstavljaju odgovarajući temelj za izradu SPR-a.

- Strateški cilj razvoja, prioriteta i mjere

Strateški cilj razvoja Opštine (Vizija) određen je kroz valorizaciju različitih vidova potencijala i rješavanje postojećih problema. Strateški cilj razvoja opštine u skladu je sa SWOT analizom i Analizom postojećeg stanja. Postavljen je dosta široko, prihvatljiv sa stanovišta održivog razvoja i u skladu je sa prioritetima razvoja kontinentalnog dijela Strategije regionalnog razvoja i drugim nacionalnim strategijama. Dugoročni (strateški) cilj je vremenski određen i jasno izražen. Takođe, prioriteta i mjere su u skladu sa Pravilnikom i postoji usklađenost između strateškog cilja, prioriteta i mjera.

- Projekti

Veza prioriteta, mjera i projekata je jasna i jednostavna za razumijevanje. Ukupno je predloženo 27 projekata koji će se realizovati u periodu od 5 godina. U inicijalnoj fazi izrađeno je preko 80 projekata, od kojih je Opštinska konsultativna grupa odredila 27 prioriteta, koji su dati u finalnoj verziji SPR-a. S obzirom na sadržaj projekata, može se reći da su projekti realni i ostvarivi u navedenom vremenskom periodu. Kada je riječ o finansijskom planiranju, budžet SPR-a je ambiciozno određen, s obzirom na vrijednost budžeta opštine Žabljak i trenutnu ekonomsku situaciju. Ipak, imajući u vidu da je predviđeno finansiranje "velikih" projekata putem postojećih donatora ili dostupnih fondova Evropske unije, budžet je ostvariv.

- Monitoring

Za praćenje realizacije SPR-a biće uspostavljen mehanizam koji će se zasnivati na indikatorima procesa, finansijskim i fizičkim indikatorima. Predviđeno je formiranje tročlanog tima za monitoring u cilju kontinuiranog prikupljanja podataka o realizaciji projekata. Iako u ovoj fazi nisu precizno definisani, za svaki projekat predloženi su mjerljivi indikatori. Takođe, za pojedine projekte nije utvrđen indikativni budžet. Ipak,

Strateškim planom razvoja je predviđeno da se prije realizacije bilo kog projekta, detaljno razradi projektni dokument sa ciljem utvrđivanja neophodnih finansijskih i fizičkih indikatora. Na ovaj način predviđen je adekvatan sistem monitoringa tokom sprovođenja SPR-a.

3. Analiza usklađenosti

3.1 Eksterna usklađenost

Strateški plan razvoja opštine Žabljak usklađen je sa Prostornim planom Crne Gore do 2020. godine, kojim se predviđa da osnovu privrednog i društvenog razvoja na Žabljaku treba stvarati razvojem turizma, poljoprivrede i drvne industrije. Pritom, razvoj turizma treba da bude usmjeren ka osnivanju centra koji će biti dovoljno snažan da privuče turiste i da im pruži odgovarajući nivo usluge. Iz vizije, prioriteta, mjera i predloženih projekata, zaključuje se da je razvoj Žabljaka zasnovan na razvoju turističkog centra. Takođe, Strateški plan razvoja je u skladu sa Nacionalnom strategijom održivog razvoja Crne Gore, koja se zasniva na tri stuba održivog razvoja: ekonomski razvoj, životna sredina i prirodni resursi i društveni razvoj. Sva tri stuba održivog razvoja prepoznata su kroz prioritete i mjere SPR-a.

Zakonom o regionalnom razvoju Crne Gore (Sl. list CG 20/11) propisano je da predlozi Strateški planovi razvoja treba da budu usklađeni sa Strategijom regionalnog razvoja Crne Gore 2010-2014, koja predstavlja osnovni dokument planiranja regionalnog razvoja. U Tabeli 2. dat je prikaz usklađenosti prioriteta i mjera Strateškog plana razvoja opštine Žabljak 2012-2016 sa Strategijom regionalnog razvoja Crne Gore 2010-2014.

Tabela: Usklađenost prioriteta i mjera Strategije regionalnog razvoja Crna Gore 2010-2014 i Strateškog plana razvoja opštine Žabljak 2012-2016

	PRIORITETI I MJERE KONTINENTALNOG REGIONA SRR-a		PRIORITETI I MJERE SPR-a
Prioritet 1	Razvoj ljudskih resursa	Prioritet 3	Razvoj privrede i lokalne ekonomije
Mjere u okviru prioriteta	Unapređenje tržišta rada i sistema zapošljavanja	Mjera 3.1	Poboljšanje poslovnog ambijenta
	Jačanje kapaciteta lokalnih samouprava za strateško planiranje i korišćenje EU fondova idrugih raspoloživih izvora finansiranja		
	Promovisanje društvene inkluzije	Prioritet 1	Razvoj komunalne, javne i putne infrastrukture
	Ulaganje i izgradnja sistema doživotnog obrazovanja	Mjera 1.2	Stvoriti uslove za sportske, kulturne i obrazovne aktivnosti stanovništva i gostiju
Prioritet 2	Poboljšanje konkurentnosti razvojem poslovne infrastrukture i okruženja	Prioritet 3	Razvoj privrede i lokalne ekonomije
Mjere u okviru prioriteta	Izgradnja i opremanje privrednih zona, biznis inkubatora, poslovno – razvojnih centara	Mjera 3.1	Poboljšanje poslovnog ambijenta
	Primjena nisko karbonskih tehnologija	Mjera 3.2	Razvoj poslovne infrastrukture
	Komunikacione mreže, promovisanje i korišćenje novih ICT-a		
Prioritet 3	Razvoj komunalne, javne i putne infrastrukture	Prioritet 1	Razvoj komunalne, javne i putne infrastrukture
Mjere u okviru prioriteta	Održavanje i unapređenje komunalne i javne infrastrukture, prije svega upravljanje otpadnim vodama i otpadom	Mjera 1.1	Poboljšanje infrastrukture u gradskom i seoskom području
	Izgradnja, održavanje i unapređenje putne infrastrukture (željezničkog, vazdušnog i drumskog saobraćaja)		
	Veći stepen bezjednosti u saobraćaju		
Prioritet 4	Poboljšanje konkurentnosti održivim korišćenjem privrednih, ruralnih i kulturnih resursa	Prioritet 4	Unapređenje turističke ponude
Mjere u okviru prioriteta	Dalje unapređenje ruralnog i novih vidova turizma (biziklizam, splavarenje, lovni turizam isl)	Mjera 4.1	Unapređenje turističke ponude i diversifikacija
	Valorizacija prirodne i kulturne baštine	Mjera 4.2	Zaštita i očuvanje postojećih kulturno-istorijskih obilježja
	Promocija regionalnih klastera radi jačanja turističkog potencijala	Mjera 4.3	Integrisanje lokalne poljoprivredne proizvodnje u turističku ponudu
		Mjera 4.3	Integrisanje lokalne poljoprivredne proizvodnje u turističku ponudu
	Izgradnja zimskih centara i potrebne turističke	Prioritet 1	Razvoj komunalne, javne i putne

	infrastrukture		infrastrukture
		Mjera 1.1	Poboljšanje infrastrukture u gradskom i seoskom području
	Održivi razvoj poljoprivrede	Prioritet 5	Unapređenje poljoprivredne proizvodnje
	Održivi razvoj šumarstva i vodoprivrede	Mjera 5.1	Očuvati autohtone tradicionalne proizvode kroz brendiranje
	Razvoj energetike (obnovljivi izvori energije, primjena mjera energetske efikasnosti i sl.)		
	Razvoj prerađivačke industrije na održivi način	Mjera 5.2	Razvijanje zadrugarstva i kooperativa
Prioritet 5	Unapređenje sistema upravljanja prirodnim resursima i zaštita životne sredine	Prioritet 2	Zaštita biodiverziteta i održivo korišćenje raspoloživih resursa
Mjere u okviru prioriteta	Održivo upravljanje i korišćenje prirodnih resursa	Mjera 2.1	Korišćenje obnovljivih izvora energije i poboljšanje energetske efikasnosti
	Nisko karbonski razvoj		
	Infrastruktura za zaštitu životne sredine (komunalna infrastruktura)	Prioritet 1	Razvoj komunalne, javne i putne infrastrukture
		Mjera 1.1	Poboljšanje infrastrukture u gradskom i seoskom području

Na osnovu tabelarnog prikaza, može se zaključiti da su prioriteta i mjere Strategije regionalnog razvoja Crne Gore uzete u obzir prilikom izrade prioriteta i mjera Strateškog plana razvoja opštine Žabljak. Obzirom da su prioriteta i mjere prilagođene sopstvenim potrebama razvoja opštine Žabljak, prioriteta SPR-a korespondiraju sa mjerama iz različitih prioriteta Strategije regionalnog razvoja Crne Gore.

Sadržaj i struktura Strateškog plana razvoja opštine Žabljak su u skladu sa Pravilnikom o metodologiji za izradu Strateškog plana razvoja jedinica lokalne samouprave. Očigledno je da je većina inicijalnih predloga strukture i metoda rada ispoštovana.

Na osnovu analize eksterne usklađenosti zaključuje se da je Strateški plan razvoja opštine Žabljak 2012-2016 u skladu sa Prostornim planom Crne Gore do 2020. godine, Nacionalnom strategijom održivog razvoja, Strategijom regionalnog razvoja Crne Gore 2010-2014, Prostorno urbanističkim planom opštine Žabljak kao i sa Pravilnikom o metodologiji za izradu Strateških planova razvoja jedinica lokalne samouprave.

3.2 Interna usklađenost

Kao što je prikazano u opisu faza ex-ante evalacije, postoji usklađenost između Analize trenutnog stanja i SWOT analize. Potencijali i ograničenja razvoja koja su prepoznata u Analizi trenutnog stanja, direktno su reflektovana u SWOT analizi, na osnovu koje su određeni prioriteta razvoja opštine Žabljak. Planirano je da se realizuje 27 projekata u petogodišnjem periodu, koji će se finansirati iz: budžeta opštine, budžeta države, međunarodnih donatorskih institucija, investitora, EU fondova itd. Unutrašnja usklađenost strategije je zadovoljavajuća, s obzirom da je uočena značajna sinergija među svim prioritetima i mjerama.

Zaključak

Strateški plan razvoja opštine Žabljak 2012-2016 predstavlja dobru osnovu za podsticanje održivog ekonomskog razvoja u Opštini.

Uspostavljanjem jasne veze između Analize postojećeg stanja, SWOT analize, Strateškog cilja (Vizije), prioriteta, mjera i projekata, postignuta je interna usklađenost SPR-a. Pritom, primjenjena je predložena metodologija izrade Strateškog plana razvoja jedinica lokalne samouprave predložena od strane Ministarstva ekonomije. Tokom strateškog planiranja SPR-a uzete su u obzir smjernice Strategije regionalnog razvoja Crne Gore 2010-2014, kao i druga strateška dokumenta koja predstavljaju osnovu strateškog planiranja na nivou Crne Gore.

Prilikom definisanja vizije određena su i očekivanja koja su usmjerena na poboljšanje socio-ekonomskih uslova u opštini. Strateški plan razvoja opštine Žabljak djelovanjem u oblasti privrede, posebno turizma i poljoprivrede, a uz očuvanje zaštite životne sredine, dopriniće stvaranju kvalitetnijih uslova za život stanovništvu na teritoriji opštine Žabljak.

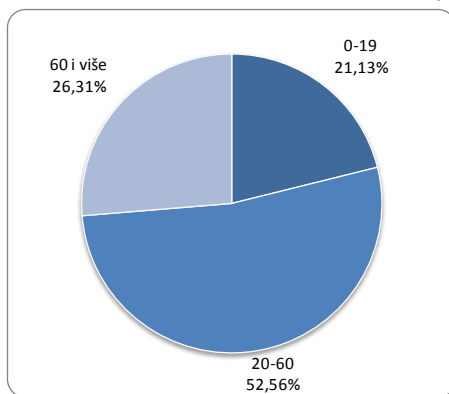
Strateški plan razvoja opštine Žabljak 2012-2016 postavljen je realno, što se zaključuje na osnovu broja planiranih projekata, sadržaja konkretnih predloga i rješenja postojećih problema i na osnovu realno planiranih finansijskih sredstava za njihovo ostvarivanje. Kao takav, SPR opštine može na efikasan i efektivan način odgovoriti na izazove sa kojima se suočava, pa se sa optimizmom, može očekivati ostvarenje strateškog cilja.

DODATAK**Tabela 1: Naselja u opštini Žabljak, sa pregledom broja stanovnika, domaćinstava i stanova**

	Stanovništvo	Domaćinstva	Stanovi
ŽABLJAK	3599	1273	3579
Grad	1737	618	1163
Selo	1862	655	2416
1. Borje	49	19	42
2. Brajkovača	16	8	49
3. Dobri Nugo	8	Z	17
4. Gomile	-	-	27
5. Gradina	22	10	30
6. Krš	113	33	107
7. Mala Crna Gora	53	28	103
8. Motički Gaj	158	41	327
9. Ninkovići	34	15	30
10. Njegovuđa	217	79	125
11. Novakovići	23	8	67
12. Palež	407	122	334
13. Pašina Voda	99	32	157
14. Pašino Polje	9	Z	26
15. Pitomine	128	43	201
16. Podgora	74	39	78
17. Pošćenski Kraj	26	9	50
18. Rasova	29	15	46
19. Rudanci	Z	Z	32
20. Šljivansko	8	Z	38
21. Šumanovac	76	24	113
22. Suvodo	23	10	23
23. Tepačko Polje	49	20	86
24. Tepca	61	20	72
25. Virak	92	30	121
26. Vrela	49	18	68
27. Žabljak (g)	1737	618	1163
28. Zminica	37	17	47

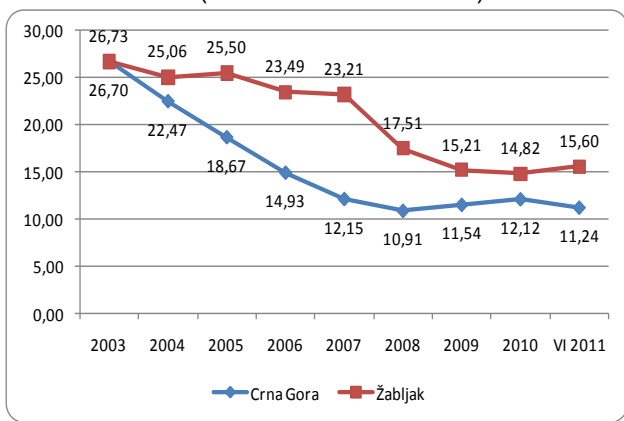
Izvor: Popis stanovništva, domaćinstava i stanova u Crnoj Gori 2011 – prvi rezultati

Grafik 1: Starosna struktura stanovništva, 2011.

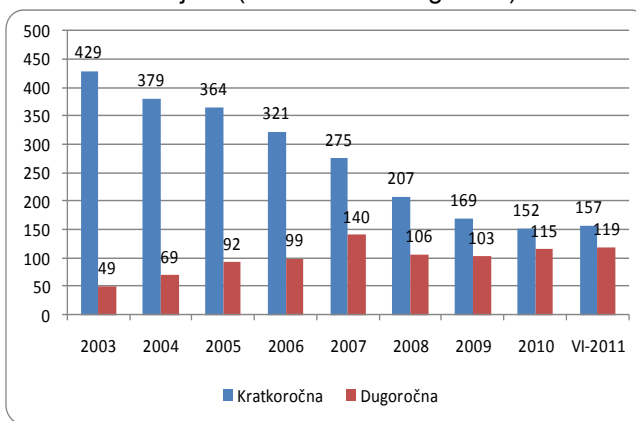
Izvor: Popis stanovništva 2011. godine, Monstat

Grafik 2: Stopa nezaposlenosti u Žabljaku i Crnoj Gori (2003- IV 2011. Godine)

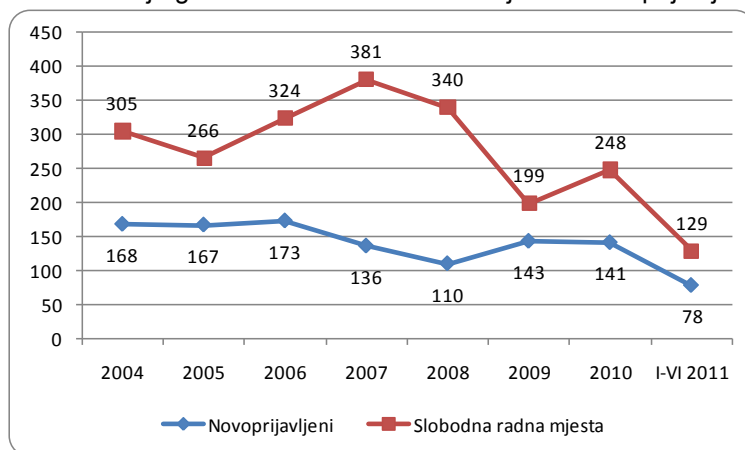
Izvor: ZZZ CG

Grafik 3: Kratkoročna i dugoročna zaposlenost na Žabljaku (2003- IV 2011. godine)

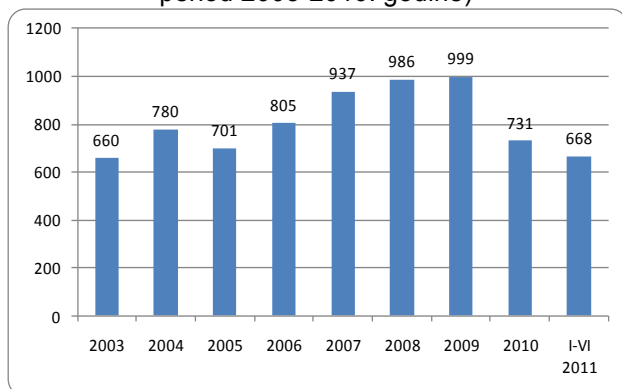
Izvor: Monstat

Grafik 4: Broj oglašanih slobodnih radnih mjesta i novoprijavljenih

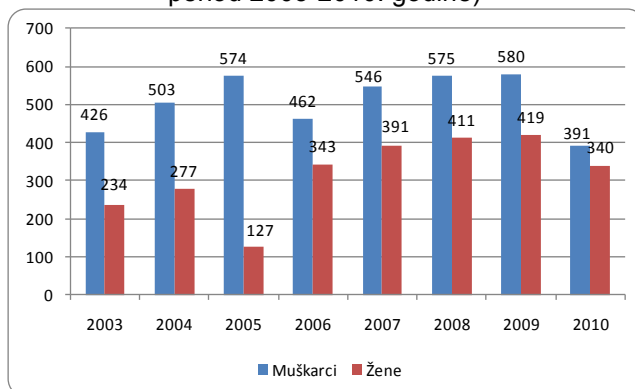
Izvor: ZZCG

Grafik 5: Ukupna zaposlenost (godišnji prosjek za period 2003-2010. godine)

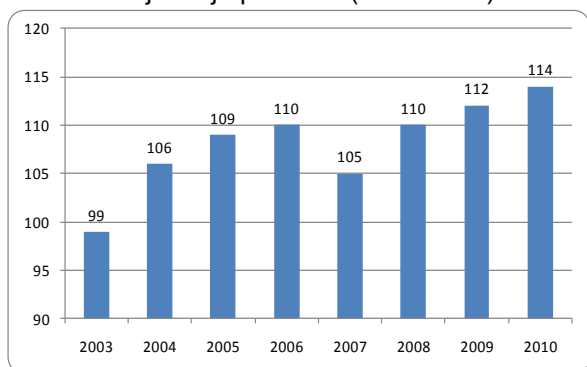
Izvor: Monstat

Grafik 6: Zaposlenost prema polu (godišnji prosjek za period 2003-2010. godine)

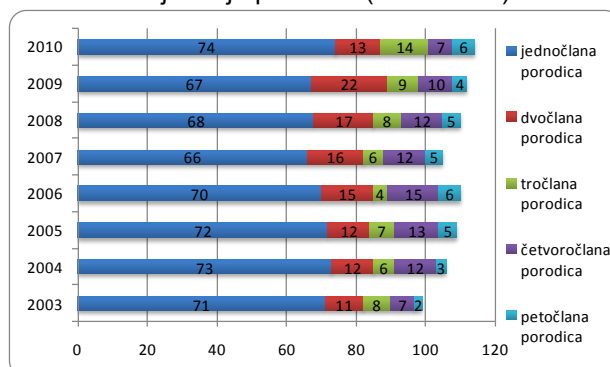
Izvor: Monstat

Grafik 7: Broj korisnika materijalnog obezbjeđenja porodice (2003-2010)

Izvor: Ministarstvo rada i socijalnog staranja Crne Gore

Grafik 8: Struktura korisnika materijalnog obezbjeđenja porodice (2003-2010)

Izvor: Ministarstvo rada i socijalnog staranja Crne Gore

D1: Šumske gazdinske jedinice u Žabljaku

Šume Žabljaka su uređene u okviru tri gazdinske jedinice i to:

Gazdinska jedinica „Tepačke šume“

Po PŠPO za G.J. „Tepačke šume“ (2003 - 2012) ukupna površina je 1.621 ha (1.374 ha visoke ekonomske šume, 12 ha šume posebne namjene, a 223 ha je neobraslo zemljište). Iz poslednjeg petog uređivanja ove gazdinske jedinice može se konstatovati da nije došlo do smanjenja mase, nego čak i do malog povećanja, što znači da se sa šumama pravilno gazdovalo u skladu sa važećim zakonskim aktima (šumskoprivrednim osnovama). Po unutrašnjoj izgrađenosti šume su prebirne (nejednolične) 70% i jednodobne (jednolične) 30%. Četinari su 99,20% dok lišćari zauzimaju 0,80%. Ukupna drvna zapremina je 540.836 m³ ili 390 m³/ha. Ukupni zapreminski prirast je 14.380 m³ ili 10, 37 m³/ha. Otvorenost je velika i to 22 m/ha. Godišnji sječivi etat je blizu 8.781 m³.

Gazdinska jedinica „Gornji Šaranci“

Po PŠPO za G. J. „Gornji Šaranci“ (2004 - 2012) ukupna površina iznosi 3.417 ha (2.897 ha su visoke ekonomske šume, 54 ha šumske kulture, 155 ha šume ostale namjene, a 365 ha je neobraslo zemljište). Visoke ekonomske šume zauzimaju površinu od 2.897 ha ili 84% od čega visoke prebirne šume 348 ha ili 10 % visoke šume oplodne sječe 2.495 ili 73% šumske kulture 54 ha ili 2% šume za ostale namjene 155 ha ili 4,5 %. Ukupna drvna zapremina iznosi 697.825 m³ ili 229 m³/ha obrasle površine, od čega 652.036 m³ četinara ili 93% a 45.792m³ lišćara ili 7%. Ukupne zapreminski prirast iznosi 15.471 m³ ili 5.07 m³/ha obrasle površine. Otvorenost iznosi 5.67 m/ha. Godišnji sječivi etat iznosi 6.503 m³.

Gazdinska jedinica „Donji Šaranci“

Po PŠPO za G.J. „Donji Šaranci“ (2004 - 2012) ukupna površina iznosi 3.923 ha od čega obraslog šumom 3.442 ha, a neobraslog 481 ha. Visoke ekonomske šume zauzimaju površinu od 3.334 ha ili 85%, od čega su visoke prebirne šume 699 ha ili 18%, vsoke šume oplodne sječe 2.543 ha ili 65 % šumske kulture 92 ha ili 2% a šume za ostale namjene 108 ha ili 3%. Ukupna drvna zapremina iznosi 903.060 m³ ili 262 m³/ha obrasle površine od čega 819.077 m³ četinarara ili 91%, a 83.983 m³ liščara ili 9%. Ukupni zapreminski prirast iznosi 22.142 m³ ili 6.43 m³/ha obrasle površine. Otvorenost iznosi 14.76 m³/ha. Godišnji sječivi etat iznosi 10.689 m³.